

Podzimní cesty

*Podzimní cesty klikaté,
zbavené okras ovsů, žit,
pout' hlubokou ted' konáte,
do samot duše jdete žít.*

*Prach pohasl a tesklivý
je hvozdiků a zvonků lem.
Háv chudoby, šed' olivy
vás obestřely popelem.*

*Jen tuláci a trakaře
se vynořují z lemu luk
a černají se do záře
bílých a teplých božích muk.*

*Smyl vítr vonné stíny stád
a zavál stopy nákladů.
Jen nesměle ústíte v sad
a vyloupenou zahradu,*

*kde již jen plody hvězd
se třpytí v řídkém listoví,
kde vyvolená ratolest
stín pokoje stře krovky.*

*Podzimní cesty klikaté,
prach váš si z duše nestřesu,
vás, země ruce rozpjaté
pod hřeby tuh a úděsů.*

Bohuslav Reynek (Setba samot 1936)

Slovo hejtmana

(pro města a obce – na říjen 2010)

Pro funkcionáře měst a obcí končí čtyřleté volební období. Já osobně ve funkci hejtmana s nimi spolupracuji teprve dva roky, ale i za tu dobu jsem poznal řadu obětavých, pracovitých a schopných starostů a místostarostů. Nečekal jsem jen na úřední jednání u nás v sídle, ale objížděl jsem pravidelně regiony ve všech koutech Vysočiny, abych poznal konkrétní problémy měst a obcí přímo v jejich sídlech. A taky abychom mohli existující problémy v rámci našich možností a pravomocí přímo spolu řešit. Mohu rád konstatovat, že naše spolupráce byla až na drobné provozní problémy všude velmi konstruktivní a plodná. Volení představitelé v našem kraji přistupovali ke své práci velmi zodpovědně. Na Vysočině neznáme případy, kdy by hrozil krach města či obce kvůli nezodpovědnému hospodaření, jako tomu je například v některých sídlech v severních Čechách.

Uvědomuji si, že ty, kteří budou ve svém poslání v samosprávě pokračovat, čeká hodně obtížné období. Avizované vládní úspory ve všech možných směrech přinesou městům a obcím další často obtížně řešitelné těžkosti. Nejsem proti odůvodněným a promyšleným úsporám, i my na kraji a v našich organizacích intenzivně hledáme možné rezervy, ale některé plánované kroky vlády bez důkladné analýzy možných dopadů budou zřejmě doléhat právě na rozvoj měst a obcí. Omezení investičních záměrů kvůli zveřejněným zrušením podílu státu na nich navíc ohrožuje využití možných dotací z evropských peněz.

Osobně mě mimo jiné velmi zarazily informace o plánovaných výrazných platových redukcích na úkor úředníků, vojáků, policistů a zdravotníků. Jako lékaře mne pak zvláště straší už dnes nedobrá situace ve zdravotnictví. Jako zřizovatel vysočinských nemocnic se kraj léta s nemalým úsilím snaží je personálně stabilizovat. Pokud ovšem vláda zrealizuje tyto plánované kroky, opravdu hrozí, že dojde na hromadné odchody především lékařů za lépe placenou a váženou prací za hranice našeho státu. Ve chvíli, kdy píšu s předstihem tento text, pořád věřím, že nedojde k naplnění tak katastrofického scénáře vývoje našeho zdravotnictví. Ale ta vyjádření vypadají bohužel dost reálně, i když se mi to zdá být pštroší politikou, jež nechce vnímat opravdová nebezpečí. Nevzdáváme se aktivit směřujících k odvrácení všech těchto nebezpečí, ale pokud bude vláda stále odmítat vnímat situaci krajských a místních samospráv, budeme to mít všichni hodně těžké.

Nyní jsem ale chtěl na konci volebního období především velmi srdečně poděkovat starostům, místostarostům, členům rad a zastupitelstev měst a obcí za jejich úsilí v minulém období. Hluboce si jich vážím, vím, jak je ta práce nelehká a nevděčná. Obzvláště neuvolněným funkcionářům na malých obcích, co se starali o chod svých vesnic po své práci, patří velký dík. Všem voličům ve městech a obcích bych rád popřál, aby volili za své představitele ty, kteří budou fundovaně, upřímně a obětavě pracovat pro obecný (a obecní) prospěch.

Jiří Běhounek, hejtman Vysočiny

Vážení spoluobčané,

máme za sebou další volební období v dějinách Budišova. Byly to čtyři roky nelehké, v počátku volebního období dokonce velmi komplikované práce. Proto jsem rád, že přes složitý start mohu na konci tohoto volebního období činnost zastupitelstva hodnotit jako úspěšnou. Mnohé stanovené cíle se přes již zmíněné komplikace podařilo splnit (na to jsme právem hrdí) a z těch, které jsme z různých příčin dokončit nedokázali či nestihli, se stanou úkoly nového zastupitelstva, které vzejde z komunálních voleb. V tomto směru může být konstruktivní kritika současného zastupitelstva vodítkem pro práci nového zastupitelstva, a tak to má být a lze ji jen s pokorou přijmout.

Toto volební období mělo několik mezních okamžiků, které bych v krátkosti rád připomenul.

Ve svých prvních rozhovorech pro tisk jsem uváděl, že klíčovým úkolem pro vedení městyse je stabilizace chodu městyse, jeho údržby, postupné zlepšování veřejných služeb a především drobná práce, která často není tak vidět, ale mnohdy je těžší než budování velkých projektů. A tuto práci jsme dělali. Postupem času jsme začali znovu získávat prostředky na přípravu a realizaci dalších projektů střední velikosti, z nichž se některé podařilo dokončit a jiné jsou ve stádiu rozpracování, připravené ke konečné realizaci.

Naším cílem však nebyla jen hmotná stavební činnost, ale i podpora podmínek pro dobré žití. Z toho, že jsme poprvé v celé historii Budišova v srpnu 2010 překročili pro nás magickou hranici 1200 obyvatel a naše obec tak roste a nevyliďňuje se, lze usuzovat, že na tom i v tomto ohledu nejsme až tak špatně. Samozřejmě přijímám poznámku případných kritiků, že jde o subjektivní názor a nemusí se mnou všichni souhlasit...

Před novým zastupitelstvem jsou velké úkoly. Není nutno jen pokračovat a dále vymýšlet nové cíle. Protože se podařilo dokončit dlouhodobou a náročnou přípravu stavby kanalizace v Budišově a na konci tohoto volebního období byla stavba zahájena, je nutné zajistit její pokračování a zdárné dokončení.

Milí spoluobčané, hodnocení uplynulého volebního období je jen a jen na Vás – a na Vás rovněž je, koho si vyberete pro další čtyři roky do zastupitelstva městyse. Chtl bych popřát nově zvoleným zastupitelům hodně úspěchů v práci a plnění úkolů, které si stanoví.

Na závěr mi dovolu, abych poděkoval všem radním a zastupitelům za velmi dobrou spolupráci a podporu po celé volební období, čehož si velice vážím.

Rád bych také poděkoval všem spoluobčanům za toleranci, racionalitu a vstřícnost, kterou jsem od nich vnímal a pociťoval.

Bylo mi ctí být starostou Budišova.

Petr Piňos

ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE

Usnesení z jednání zastupitelstva městyse Budišov ze dne 28. 6. 2010

Upravená verze z důvodů dodržení zákona č. 101/2000 Sb, o ochraně osobních údajů

Vypuštěné údaje o soukromých osobách a přílohy jsou v plném znění k nahlédnutí oprávněným osobám (občané Budišova a vlastníci nemovitostí na budišovském katastru) na Úřadě městyse Budišov.

Zastupitelstvo městyse:

- souhlasí s navrženým programem,
- schvaluje zápis z minulé schůze,
- bere na vědomí zprávu o činnosti rady městyse od poslední schůze – zápisy 97–103,
- bere na vědomí zprávu o investičních akcích,
- schvaluje záměr prodeje pozemků p. č. 4434/12 ostatní plocha o výměře 1326 m², a p. č. 689 zastavěná plocha a nádvoří o výměře 31 m²,
- schvaluje záměr prodeje části pozemku p. č. 3099/1,
- ukládá vypracovat dopis, že v současné době nelze pozemek prodat, zodpovídá Ing. Dokulil, termín do 15. 7. 2010,
- ukládá projednat podrobnosti prodeje pozemku u domku čp. 314, zodpovídá p. Piňos, Ing. Dokulil, termín do 30. 7. 2010,
- schvaluje záměr městyse Budišov darovat kraji Vysočina části pozemků p. č. 3516 a p. č. 3524/53 o celkové výměře 1151 m² a přijmout dar od kraje Vysočina, a to část pozemku p. č. 4546/1 o výměře 1155 m²,
- schvaluje závěrečný účet městyse, výsledek přezkoumání hospodaření městyse a finanční hospodaření zřízených příspěvkových organizací a hospodaření s jejich majetkem,
- schvaluje pozastavení pravidelných měsíčních neinvestičních příspěvků ve výši 50 000 Kč, a to po dobu 4 měsíců. Jako kompenzaci uhradí městys Budišov vlastní podíl na dotaci z Fondu Vysočiny na rekonstrukci sociálního zařízení a kuchyně v MŠ Budišov ve výši 166 000 Kč,
- schvaluje, aby počet členů zastupitelstva pro příští volební období zůstal stejný, a to 15,
- ukládá znovu navštívit majitele dotčených pozemků a pokusit se s nimi domluvit buď na odkupu pozemku, nebo na zřízení věcného břemene, zodpovídají členové zastupitelstva, termín ihned,
- ukládá aktualizovat projekt protipovodňových opatření, zodpovídá rada městyse, termín ihned,
- pověřuje radu městyse vypracováním nájemní smlouvy na 11/20 pozemku p. č. 3444/2 v k. ú. Hodov,
- pověřuje radu městyse svoláním schůzky s novou farní radou a znovu nabídnout pomoc při navrácení korouhve na věž kostela,
- doporučuje valné hromadě Bono Publico vymáhat finanční prostředky od města Třebíče soudní cestou,
- ukládá provést kontrolu záplavových území, zodpovídají všichni členové zastupitelstva, termín ihned.

Petr Piňos, starosta, Ing. Ladislav Dokulil, místostarosta

Usnesení z jednání zastupitelstva Městyse Budišov ze dne 23. 8. 2010

Upravená verze z důvodů dodržení zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů
Vypuštěné údaje o soukromých osobách a přílohy jsou v plném znění k nahlédnutí
oprávněným osobám (občané Budišova a vlastníci nemovitostí na budišovském katastru)
na Úřadě městyse Budišov.

Zastupitelstvo městyse:

- souhlasí s navrženým programem a vypuštěním bodu č. 3,
 - schvaluje zápis z minulé schůze,
 - schvaluje Smlouvu o vzájemné spolupráci při zajištění a realizaci projektu „Budišov – kanalizace a ČOV“ a pověřuje starostu jejím podpisem,
 - schvaluje podmínky Smlouvy o úvěru č. 1803/10LCD a podmínky Smlouvy o úvěru č. 1802/10/LCD. Tyto úvěrové smlouvy jsou uzavírány mezi Technickými službami Budišov, s. r. o. a Českou spořitelnou, a. s. za účelem získání vlastního podílu z celkových finančních prostředků na stavbu „Budišov – kanalizace a ČOV“,
 - schvaluje podmínky zástavních smluv na nemovitosti v majetku městyse, které slouží jako zajištění pro úvěrové smlouvy a pověřuje starostu jejich podpisem. Zástavní právo pro Českou spořitelnu, a.s. se zřizuje k těmto nemovitostem:
 - pozemek parc. č. 1005/2,
 - pozemek parc. č. 1005/3,
 - pozemek parc. č. 1006/2,
 - pozemek parc. č. 1016/1,
 - pozemek parc. č. 1017,
 - pozemek parc. č. 1018,
 - pozemek parc. č. 1065,vše zapsáno v katastru nemovitostí vedeném Katastrálním úřadem pro Vysočinu, katastrální pracoviště Třebíč, pro katastrální území Studnice, obec Studnice;
 - pozemek ve zjednodušené evidenci parc. č. PK 217/1,
 - pozemek ve zjednodušené evidenci parc. č. PK 262/1,
 - pozemek ve zjednodušené evidenci parc. č. PK 637,
 - pozemek ve zjednodušené evidenci parc. č. PK 860/1,
 - pozemek ve zjednodušené evidenci parc. č. PK 860/2,
 - pozemek ve zjednodušené evidenci parc. č. PK 2005,
 - pozemek ve zjednodušené evidenci parc. č. PK 2248,
 - pozemek ve zjednodušené evidenci parc. č. PK 2565/1,
 - pozemek ve zjednodušené evidenci parc. č. PK 4111/1,
 - pozemek ve zjednodušené evidenci parc. č. PK 4301/3,
 - pozemek ve zjednodušené evidenci parc. č. PK 1551,
- vše zapsáno v katastru nemovitostí vedeném Katastrálním úřadem pro Vysočinu, katastrální pracoviště Třebíč, pro katastrální území Budišov, obec Budišov,
- schvaluje Smlouvu o úpravě vzájemných vztahů mezi ručitelem a bankou č. RD/1802/10/LCD a pověřuje starostu jejím podpisem,
- schvaluje prodeje pozemků p. č. 4434/12, ostatní plocha o výměře 1326 m² a p. č. 689, zastavěná plocha a nádvoří o výměře 31 m², za 125 Kč/m²
- schvaluje prodej pozemku p. č. 2929/27 o výměře 150 m², za cenu 40 Kč/m²,
- schvaluje záměr prodeje pozemku p. č. 3524/87 orná půda, o výměře 888 m²,
- schvaluje dar městyse Budišov kraji Vysočina části pozemků p. č. 3516 a p. č. 3524/53 o celkové výměře 1151 m² a přijmout dar od kraje Vysočina, a to část pozemku p. č. 4546/1 o výměře 1155 m²,

- ukládá provést opravu střechy a úprav vzniklých škod v prostoru MŠ, WC, omítka, zodpovídá starosta, termín ihned,
- ukládá provést kontrolu oplechování komínu v zahradním domku a jeho opravu, zodpovídá p. Matoušek, termín ihned.

Petr Piňos starosta, Ing. Ladislav Dokulil místostarosta

Vážení čtenáři,

1. září došel poštou do redakce příspěvek do podzimního čísla zpravodaje. Vzhledem k tomu, že nebyl podepsán a na závěr byla připojena slova Občané Budišova, redakce tento příspěvek do podzimního čísla nezařadila. Již dříve se totiž redakce s vydavatelem rozhodla, že anonymní příspěvky nebude otiskovat. Mnozí občané městyse by se navíc mohli právem ohradit proti tomu, že jsme otiskli článek, který oni nepsali – a mohlo by vzniknout zdání, že jsou pod ním podepsáni. V celé historii našeho zpravodaje tento případ nastal teprve podruhé. Podepsané příspěvky byly zatím vždy otištěny.

Redakce a vydavatel Budišovského zpravodaje

Z BUDIŠOVSKÉ FARNOSTI

Milí budišovští občané a farníci

Rád využívám této příležitosti, abych Vás seznámil s průběhem oprav korouhve z věže budišovského kostela. Hned po mém příchodu do této farnosti v roce 2000 jsem byl upozorněn na nesprávnou funkci korouhve s reliéfy Nanebevzetí Panny Marie a sv. Gotharda na věži zdejšího kostela, který má toto zasněžení.

Vzhledem k nedostatku finančních prostředků a naléhavosti jiných oprav, z nichž některé byly rozpracovány již za mého předchůdce, jsme se nemohli pustit do řešení tohoto problému, který se nezdál až tak akutní a naléhavý, protože se zdálo, že zadrháváním korouhve, ke kterému docházelo, zatím nehrozí osobám pohybujícím se v okolí kostela vážné nebezpečí.

Tuto situaci však podstatně změnil orkán Kiril, který přišel na jaře roku 2008. Jeho nápor, který shodou okolností tlačil na plochu korouhve po celou noc, byla vychýlena

její osa a nejen narušeno zaplechování kolem jejího zapaštění do střechy věže, ale byly shledány i trhliny v jejích krovech.

Tyto skutečnosti si vyžadovaly její neodkladnou demontáž s věže kostela a následnou opravu především jejího funkčního mechanismu.

Již na počátku se však objevily první potíže. Nebylo sice problémem najít tesařskou firmu, která by provedla opravu krovu, ale potíže nastaly, když vznikla otázka, komu zadat vlastní opravu mechanické části korouhve.

Po předchozí konzultaci se stavebním odborem brněnského biskupství, který má na starosti tyto záležitosti, pokud jsou složitějšího rázu, bylo doporučeno svěřit tuto zakázku pasíři ze Strakonic, který se ovšem v den sundávání korouhve z věže kostela k této věci nedostavil.

Navíc si památkový ústav v Třebíči vyžádal dodatečnou vizitaci této korouhve, takže nemohla být v ten den odvezena do opravy, ale byla uložena v průjezdu fary, a to asi půl roku, než se podařilo sehnat odborníka, který by byl schopen takové opravy.

Jak jsem se zmínil na začátku, korouhev nese na každé své straně vyobrazení jednoho ze světců, jimž je náš kostel zasvěcen. Při pohledu na korouhev ze země ovšem není zřejmé, co tamní reliéfy znázorňují. Natož aby se dalo rozpoznat, kterou stranou je k pozorujícímu momentálně korouhev natočena. Což mělo v minulosti, jak jsem se dozvěděl, i svůj praktický význam. Protože na věžích kostelů je zvykem, že bývá umístěn nějaký jasně srozumitelný symbol (zpravidla kříž nebo nějaká plastika světce, jak je tomu i v našem případě) začalo se po sundání a uložení korouhve uvažovat o zvýraznění právě těchto výjevů na korouhvi.

Tento záměr se nakonec podařilo prosadit i u památkového úřadu a nakonec našel odezvu i u starostů okolních obcí v podobě finančního příspěvku na tuto povrchovou úpravu, která byla již provedena.

Přesto, že se zdálo, že oprava korouhve by nemusela být až tak technicky náročnou, přece jen se objevilo několik problémů, a to převážně administrativního charakteru, které však nikdy nebyly zapříčiněny ani ze strany farnosti, ani ze strany Úřadu městyse Budišov. Naopak se mi dostalo pomoci v podobě zájmu a spolupráce v této věci zejména od starosty městyse Budišov pana Petra Piňose a jeho zástupce pana Ladislava Dokulila, kteří se pravidelně popřípadě i s některými zástupci obce či farnosti účastnili setkání s panem architektem Vochtou z Brna, který opravu korouhve provádí. Protože úhrada této opravy má být hrazena z fondu hasičské pojišťovny jako pojistná událost, je třeba dostát všem podmínkám a náležitostem, které tato pojišťovna vyžaduje.

Zdá se, že to se přes mnohá úskalí podařilo, protože momentálně máme příslib od pojišťovny, že je schváleno proplatit částku 50 % z celkové sumy jako zálohu.

Po obdržení této částky by pak již nemělo nic bránit tomu, aby byla korouhev v dohledné době instalována na věž kostela, což bych si jistě velmi přál a spolu s vámi se na to těším.

Dne 27. září by měla být korouhev s patronou kostela převezena do Budišova.

Všechny zdravím a žehnám.

P. Václav

ZPRÁVY

Ze základní školy

Dne 15. 6. 2010 se v ZŠ Budišov uskutečnil projektový den pod názvem Multikulturní den – Evropa. Aktivita vychází z projektu Perspektiva aneb učíme se projekty II, který je součástí grantového programu hrazeného z evropských sociálních fondů.

Multikulturní den byl tematicky zaměřen na evropské - kulturně - společenské tradice. Žáci byli rozlosováni do jednotlivých dílen, které tematicky zpracovávaly poznávání tradičních hodnot Evropy. Vytvářel se prostor pro prohlubování mezilidských vztahů ve škole, vztahů mezi učiteli a žáky, mezi žáky navzájem. Témata dílen prohlubovala náplň vyučovacích předmětů.

Součástí projektového dne bylo vypracování dotazníku žáky. Z výsledků vyplývá obliba projektových dnů, děti rády pracují ve skupinách, vzájemně si pomáhají. Těší se na další multikulturní dny a navrhují tematické oblasti pro zpracování.

Vyvrcholením projektového dne bylo vystoupení orientální tanečnice Kateřiny Krejčové. Děvčata si s ní mohla společně zatancovat.

za GP Perspektiva II – Milan Procházka a Jana Smrčkova

Podrobnější informace na stránkách školy: **www.zsbudisov.cz**

Rozhovor s Kateřinou Krejčovou vedly Denisa Volfová a Sabina Klímová:

Kde jste se narodila?

V Praze, původně, ale přestěhovala jsem se do Brna.

Proč žijete v Brně? Chystáte návrat do Prahy?

Zatím ne. Zrovna v této době si v Brně kupuji dokonce byt, takže se hodlám usadit. Do Brna jsem se přestěhovala kvůli JAMU, kde jsem studovala.

Proč tančíte orientální tance?

Prostě mě to tak napadlo, já jsem tančila balet asi tak od pěti let a kvůli zdravotním problémům jsem se začala věnovat orientálnímu tanci.

Co nebo kdo Vás k orientálnímu tanci přivedl?

V rodině nemám žádné kulturně založené předky, ale jak už jsem říkala, chtěla jsem jako malá strašně moc tančit, tak jsem začala s baletem a souhrou náhod jsem skončila až u orientálního tance.

Jaký je Váš největší úspěch v orientálních tancích?

Tak největší úspěch je asi vítězství v Káhiře v roce 2008, to byl pro mě strašně hezký zážitek, protože jsem nevěděla, že hned napoprvé to takhle vyjde. Poté jsem vyhrála soutěž ještě v Berlíně a Praze.

Co Vás víc láká – role muzikálové herečky nebo tanečnice?

Hm. Oboje je hezký. Je to tak půl na půl.

Co je pro vás v tanci nejtěžší?

Neřekla bych nejtěžší, ale člověk se musí udržovat v kondici, jíst zdravě.

Můžeme se zeptat na Vaši školní docházku?

No, já jsem to měla trochu komplikované, Chodila jsem na základku, pak jsem šla na konzervatoř, kvůli zdravotním potížím jsem se na rok vrátila na základku zase a potom jsem byla přijatá na hudební gymnázium v Praze.

Jaký byl Váš vztah ke škole?

Vřelý. Já jsem měla školu ráda.

Jaké jsou Vaše koníčky, zájmy?

Vzhledem k tomu, že dělám divadlo a tanec, tak můžu říct, že obě práce jsou mým koníčkem.

Co nejraději jíte?

Všechno. Já hrozně ráda jím.

Od kolika let tancujete?

Od těch pěti, no.

Zaskočilo Vás pozvání do cizí vesnice?

No, ne. Já jsem se strašně těšila a byla jsem hrozně ráda, že za váma můžu přijet.

Měla jste nějaké pocity, když jste sem jela?

Možná z těch serpentín mi bylo trochu špatně.

Jaká je cesta k muzikálové herečce? Co byste nám mohla doporučit, kdybychom to chtěli zkusit?

Spojení tance, zpěvu, herectví. Hlavní je jít si za tím, co chce člověk dělat. Zkusit to.

Jaké to bylo účinkovat v Národním Divadle?

Krásný. Já jsem byla sice strašně malinkatá, ale zážitky jsou krásný.

Na koho máte nejhezčí vzpomínky z těch herců?

Ráda vzpomínám na paní Talpovou.

Miss Universe

23. srpna 2010 se v Las Vegas v Nevadě konalo světové finále soutěže Miss Universe. Jednou z 83 uchazeček byla i Jitka Válková z Náměč (článek o ní byl v minulém čísle zpravodaje). A nevedla si vůbec špatně. Přestože tzv. „rating“ před soutěží měla až 42., nakonec figurovala mezi 10. až 15. místem ve společnosti takových úspěšných zemí, jako je např. Kolumbie či Francie, a daleko před jindy veleúspěšnou Venezuelou. I když podle neoficiálních bodových výsledků byla 14. nebo 15., být mezi nejlepšími patnácti miss ve vesmíru (abychom respektovali název soutěže) je bezesporu veliký úspěch.

Fotky z Vegas nepřinášíme (na <http://www.missuniverse.com> nějaké jsou), takže alespoň z Náměč jedna nalezená v archivu zpravodaje:

Bioplyn v Budišově

Již bývalý starosta Pěťa měl v úmyslu topit v Budišově bioplymem. Tehdy se to ještě neuskutečnilo. Ale v pátek 17. září se přece jen oficiálně otevírala bioplynová stanice. Vyrostla v Zemědělském družstvu Budišov, jehož ředitel Ing. Stanislav Jaša seznámil množství účastníků s historií stavby a s provozem stanice nejdříve v sále základní školy a potom i v zemědělském družstvu.

V kulturním sále promluvil i starosta městyse Petr Piňos, radní kraje Ing. Josef Matějka, zástupci ministerstva zemědělství, agrární komory a další. Přítomni byli místostarostové městyse, členové zastupitelstva a další zájemci o zemědělství a bioplynové vytápění.

Druhý den pak byla bioplynová stanice v zemědělském družstvu přístupná veřejnosti.

Zahájení v sále ZŠ Budišov

Prohlídka bioplynové stanice v ZD Budišov

Z HISTORIE

Emanuel hrabě Pötting-Persing

Po smrti své první manželky se Stettenhofen znovu oženil s Františkou z Mihoukovic, která byla vdova svobodná paní z Schoenewitz. Za své státní služby, svou prací i sňatky získal velký majetek. Proto 1. prosince 1794 koupil od dědiců Františka barona Josefa Jungwirtha za 150 000 zlatých panství Budišov a Tasov.

Jeho dceru z druhého manželství Marii Amalii si vzal roku 1793 za manželku Vincenc rytíř Baratta de Dragono, rytmistr kyrysnického pluku. Měli děti Jáchyma a Karla. Syn Jáchym v 17 letech zemřel. Stettenhofenův zeť Vincenc rytíř Baratta de Dragono padl roku 1809 v bitvě u Asperu v Dolních Rakousích.

Po smrti otcově (rytíř Stettenhofen zemřel v roce 1813 ve věku 71 let) i předčasné smrti syna Jáchyma řízení statku převzala Amálie Marie Barattová, která se podruhé provdala za hraběte Pötting-Persinga.

Roku 1826 odevzdala statek synu Karlu Barattovi (Amálie Marie zemřela v roce 1854). Václav hrabě Pötting si vzal za úředníka svého bratra Aloise hraběte Pötting-Persinga, svobodného pána na Horním Falkensteinu a Velkokostelí, dědičného purkrabího z Lienzu v Tyrolích.

Manželkou Aloise hraběte Pöttinga byla Hedvika, dcera rytíře z rodu Hannekartů, c. k. generála a pevnostního velitele v Budíně. Bydleli v domě č. 103 u zámku a měli spolu devět dětí, mezi nimi se 25. října 1819 narodil syn Emanuel (jeho celé jméno bylo Emanuel Jan Maria Norbert hrabě Pötting-Persing).

erb rodu Pötting-Persing

Emanuel studoval v Jihlavě, v Olomouci filosofii a v Brně bohosloví. Roku 1843 slavil prvotiny v budišovském kostele, načež byl ustanoven kooperátorem v Komárově u Brna a již v té době, jako kooperátor, se stal olomouckým kanovníkem. Z Komárova byl přeložen do Velkého Meziříčí, kde byl do roku 1849. Nato povolán do Dolan u Olomouce, později na faru u Slavičina a pak jako farář a děkan sloužil 14 let ve Švabenicích u Vyškova.

Roku 1868 jmenován sídelním kanovníkem olomouckým. V roce 1880 byl zvolen kapitulním proboštem a v roce 1886 byl za své církevní zásluhy vyznamenán titulem papežského preláta a apoštolského pronotáře. V letech 1880–1890 též zastával úřad ředitele kapitulních statků.

Přestože byl hrabě Pötting německého původu, hlásil se k českému národnímu hnutí v Olomouci a řadil se k zastáncům austroslavismu.

náhrobek hraběte Emanuela Pötting-Persinga v Budišově

V roce 1895 založil v sídle svém, tj. v Olomouci na Bělidlech, nákladem 220 000 K, vyšší ústav k výchově českých dívek tzv. Pöttingeum. 15. září 1895 byl přítomen svěcení ústavu, který sám založil. Obřad vykonával generální vikář Jan Wenlich. Přestože v posledních deseti letech svého života trpěl hrabě těžkou oční chorobou, která přešla v úplnou slepotu, a své dílo nikdy nespasil, znal je z rozhovorů se staviteli do detailů. Při vysvěcování ústavu pravil: „*Splácím národu svému svůj a svého rodu dluh. On dal rodu mému dům v této zemi, svůj přeslavný inkolát v království Českém, já odevzdávám jemu dům pro dívky jeho na paměť rodu svého. Učinil jsem tak z plného přesvědčení, že národu českému ničeho se tak nedostává, jako pravé české ženy. Neboť žena jest duší každé rodiny. Žena vzdělaná, žena rozvážlivá, žena mírná, mravná a zbožná je pevným požehnáním každé rodiny.*

Jste nepřemoženi, dokud na prahu jizby domu vašeho vládne národní žena. A právě vy Čechové vychovávejte české ženy zbožné, Boha milující, vzdělané ve všech vrstvách, ale sebevědomých hrdých charakterů národních. V čisté hrdosti ženy je půvab, před tím ustupuje vše, i tma zloby i národní protivenství, ale vůlí ženy národní a vzdělané velí, vládne a vítězí. Toť poslední můj ideál vtělení v ústavě tomto. A k Tobě, mocný Bože, vznáším prosbu. Ostříhej ty nevinné stádce, jež se k Tobě zde modlití bude, vrať v jeho duši ideály v mocné slávě minulosti a z nich vypěstuj simě, by zaslíbilo Tobě, že bude takovým, jakými byly jeho slavné, zbožné, národně sebevzdělané pramatky české. V ruce Tvé, Bože, poroučím dílo svoje.“

Vlastenecký odkaz hraběte Emanuela Pöttinga-Persinga českým ženám a národu

Rozechvěn vším, co slavností ústavu mého se událo, blažen tím, že konečně splněno přání 25 roků mého života, nevím, zda vbrzku nezalíbí se Pánu, aby mne povolal k sobě. Buď vůle jeho nyní kdykoliv, kdy dílo mnou dávno kýžené, dokonáno.

Kdyby tak se stalo kdykoli, pak zjevují vám poslední přání svá, která, až pochován budu, ústavu hraběte Pöttinga sdělití račte:

I. Dráhy, po nichž jemu se ubíratí jest naznačeny jsou ve stanovách, ty zachovány buďte beze změny trvale.

II. Na základech neporušitelného vyučování obecného silami světskými prohloubeno buď vzdělání náboženské. Jen ten, kdo stále cítí tepnu skutečného života národního, pěstovati může duši dítěte pro život skutečný, avšak vedle toho jde proud světem, neodolatelný proud potřeby víry a lásky k Bohu. Čím kdo vzdělanější, tím více posouditi sto jest a vážiti má nevystižitelné lahodnosti víry a náboženství.

III. Žena z ústavu mého vycházející buď zbožnou, buď její duše jako krystal čistá, na hlavě její viň se zlatý věnec čistoty, mravu, zbožnosti. Ctnosti ty v ženu vtělené jsou sloupem štěstí a trvání rodiny, dokud v ní stojí žena mravná, nikdy nepoklesne rodina tak i vinou muže, i neštěstím majetkovým, jako tehdy, když v ženě doma pomine zbožnost a mrav.

Každý, kdo ústav můj řídití a v něm vyučovati bude, měj na mysli, že jest jeho nezadatelným, před národem českým, při slavnosti posvěcení ústavu zaslíbeným úkolem, aby v něm pěstována byla v míře nejvyšší síla a hloub vědomí národního. Těžká doba národa českého žádá ženu národně proniklou, statečnou, uvědomělou. Dům náš, dívky ústavu jeho nemá překročiti cizina. Stůjte mezi bratry, sestrami,

dítkami v rodině své jako svěťice české národní bytosti a jedno slovo pevné vůle vaší skloní šíj každého nepřítele.

Bud'te geniem českého domu svého, jako slavné vzory českých žen i století minulých i tohoto; učte se jim z dějin národa, modlete se k nim, aby takovými jste byly jako ony a pak dokonána bude síla a moc národa našeho v celé slávě minulosti své.

IV. Bud'te šetrnými a hospodárními. Zde plníte blahodárný úkol pro rodinu svou i národ svůj. Čím bedlivěji opatrujete české jmění rodiny své co jmění národní. I to je stránka výchovy národní předůležitá a stejně závažná jako uvědomění národnosti. Takovými bud'te, dívky ústavu mého i tehdy, kdy v něm dlíte a tím více, kdy z něho vystoupíte a do života skutečného vkročíte.

Zásady tyto a nauky a přání zachovati račiž velectěné kuratorium ústavu mého povždy i za života mého i po smrti mé.

Zřízením ústavu úkol můj dokonán. Milý Bůh odepřel mi daru, abych vlastním okem aspoň jednou vše viděti mohl. Vidím duši svojí. Avšak již ustanu rád, šťasten ve vědomí svém, že mi dopřáno bylo působiti z lásky co kněz, z povinnosti co Čech a co šlechtic Koruny české, té koruny přeslavné svatého Václava, ku plnění těch vznešených úkolů v národě, které zde český šlechtic plniti má.

Národ český dal nám šlechticům vyšší práva a proto od nás žádati může i vyšší povinnosti. Jsem šťasten, že dostáti jsem mohl aspoň těmto vyšším povinnostem svým.

Vysloviv přání toto nemohu opomenouti, abych ještě jednou poděkoval všem, kdož spolupracovali pro zřízení ústavu mého. Jest to dík z vroucí radosti, že dokonáno bylo dílo, ne pro osobu mou, leč pro milý český národ předůležitý a významný. Až umru a pochován budu, račte obsah tohoto listu sděliti velectěnému kuratoriu ústavu mého, jej samý jakož i zvláštní list račte uchovati pro slavnost 25ti letého jubilea trvání ústavu.

Všem drahým a přátelům konečně s Bohem a služte všichni drahé české vlasti.

V Olomouci 25. října 1895, Em. hr. Pötting

Pötting se i jinak staral o český lid. Byl štědrým podporovatelem národních spolků v Olomouci i dále, aby umožnil lidu na moravském severu, který byl nesvědčitými cizinci vysáván a za práci hanebně placen, existenci, založil na Zábřežsku 4 školy krajkářské, které budou pro celý kraj velikým dobrodiním. Při českém gymnáziu v Olomouci založil stipendium 1000 zl. k podporování chudých studentů. Matici školské v Olomouci dával 1000 zl. ročně pro chudé děti. O sv. Mikuláši posílal buď látky neb značné dary peněžní. Byl čestným občanem budišovským, jakož i 70 obcí jiných.

Počátkem února 1898 onemocněl zápalom plic a 4. února zemřel. Pohřeb se konal v pondělí dopoledne 9. února v Olomouci za nebyvalého účastenství a téhož dne byl podle svého přání uložen do hrobky v Budišově.

Z pozůstalosti jeho 400 K věnováno školní nadaci v Budišově.

Text: František Honz, Budišovská kronika

Další použité materiály:

Vlastivěda moravská, Třebíčský okres, Dr. František Dvorský, r. 1906

Wikipedie, otevřená encyklopedie

sestavil Karel Pavlíček

Živnostenský rejstřík obce Budišov-Mihoukovice, 1896–1929 – část I

Odd. A. Svobodné a řemeslné živnosti

Č. poř.	Jméno / narozen	Živnost / č. p.	Od	Do
1.	Anton Hanuš, 1898 v Jundrově u Brna	Řezník, č. 6	26. 8. 1896	18. 12. 1899
2.	Franz Hladký, 1871 v Budišově	Truhlář, č. 132	17. 10. 1896	29. 6. 1898
3.	Theresie Friedmann, 1862 v Budišově	Prodej potravin, petroleje, cukru, kávy a koření, č. 69	16. 6. 1897	27. 12. 1901
4.	dtto	Prodej pálenky a piva v uzavřených lahvích	19. 7. 1897	2. 1. 1901
5.	Josef Nejedlý, 1869 v Nářamči	Krejčovství, č. 92	2. 8. 1897	29. 3. 1913
6.	Vincenc Eichler, 1860 ve V. Meziříčí	Prodej potravin, petroleje, cukru, kávy a koření, č. 136	19. 5. 1898	† 23. 9. 1934
7.	Josef Hráček, 1857 v Kunovicích	Obchod s kovovým nářadím, ovocem a zeleninou, č. 11	25. 9. 1898	8. 9. 1916
8.	Karel Voneš, 1871 v Budišově	Obuvnictví, č. 21	13. 9. 1898	12. 1. 1916
9.	Norbert Holič, 1842 v Budišově	Kožešnictví a prodej klobouků, č. 149	8. 7. 1899	Zaniklo dle vl. nařízení 121/43 Sb.
10.	Alois Škoda, 16. 6. 1872 v Budišově	Obchod s vepřovým a hovězím dobyt看em, č. 19	3. 4. 1900	† 28. 11. 1932
11.	Maria Souček, 1. 7. 1841 v Nářamči	Prodej vajec, másla, drůbeže, zeleniny, ovoce a mýdla, č. 34	5. 7. 1900	Zaniklo dle vl. nařízení 121/43 Sb.
12.	Pavel Mikula, 25. 1. 1851 v Hutách, okr. Sv. Mikuláš, Uhry	Sklenářství, č. 11	1. 2. 1902	21. 11. 1903
13.	Karel Jeřábek, od 10. 2. 1902 Karolina Jeřábková	Řeznictví, č. 91	28. 7. 1883	† 4. 2. 1925
14.	Pavel Mikula, 25. 1. 1851 v Hutách, okr. Sv. Mikuláš, Uhry	Sklenářství, č. 11	31. 1. 1902	Totožné s č. 12

Č. poř.	Jméno / narozen	Živnost / č. p.	Od	Do
15.	Theresie Friedmann, 1861 v Budišově	Obchod smíšeným zbožím, č. 69	5. 5. 1902	Zaniklo dle vl. nařízení 121/43 Sb.
16.	Františka Robotková, 29. 9. 1875 v Kunžaku	Obchod střížním zbožím, Mihoukovice č.32	6. 1. 1903	Zaniklo dle vl. nařízení 121/43 Sb.
17.	Karel Bednář, 1879 v Budišově	Stolařství, č. 32	21. 4. 1903	Přerušena kvůli mobilizaci 1914, zanikla 4. 9. 1934
18.	Jakub Hala, 1878 v Březí	Řeznictví a uzenářství	21. 7. 1903	19.7. 1904
19.	Antonín Michálek, 1871 v Třebíči	Krupařství, č. 11	5. 8. 1903	5. 12. 1932
20.	Jan Kostecký, 1875 v Budišově	Řeznictví a uzenářství, č. 47	2. 2. 1904	Od 5. 12. 1936 vdova Marie K. a Ignác Kostecký, od 29. 8. 1937 přerušena
21.	Petr Honzák, 1869 v Budišově	Krejčovství	7. 1. 1904	15. 3. 1910, přenesena do Smrku
22.	Julius Pospíšil, 1859 v Budišově	Obchod smíšeným zbožím, č 81	11. 10. 1904	27. 3. 1933
23.	Jan Večeřa, 1875 v Hodově	Obuvnictví, č. 125	19. 11. 1904	3. 7. 1931
24.	Jan Dobiáš, 1859 v Oslavanech	Řeznictví, č. 6	13. 4. 1905	14. 1. 1906 přenesena do Sudic
25.	František Mejzlík, 1874 v Nárámči	Sedlářství, č. 15	17. 1. 1906	7. 2. 1911 přenesena do Nárámče
26.	Karel David, 1881 v Budišově	Stolařství, č. 70	20. 2. 1906	26. 3. 1934
27.	Josef Příkaský, 1872 ve Strážnici	Provozování hudby s kapelou, č. 147	29. 3. 1906	27. 11. 1924
28.	František David, 1876 v Budišově	Obuvnictví, č. 94	10. 3. 1906	2. 7. 1931, přerušena 1914-1. 11. 1924

Č. poř.	Jméno / narozen	Živnost / č. p.	Od	Do
29.	Antonín Pavlíček, 9. 6. 1879 v Mihoukovicích	Bednářství, Mihoukovice č. 15	14. 9. 1906	Zaniklo dle vl. nařízení 121/43 Sb.
30.	Julius Inwald, 13. 4. 1882 ve V. Meziříčí	Holičství a kadeřnictví, č. 69	21. 5. 1907	Dtto
31.	Valentín Škoda, 1880 v Budišově	Řeznictví a uzenářství, č. 91	19. 7. 1907	2. 5. 1938
32.	Jan Sirový, 1884 v Třebíči	Holičství a kadeřnictví, č. 7	1. 8. 1907	12. 1. 1949
33.	Jan Kratochvíl, 1876 v Rudíkově	Krejčovství, č. 39	16. 8. 1907	8. 4. 1925. přerušena 1914- 1.11.1924
34.	Josef Šlesinger, 1879 v Hostěnicích, okr Vyškov	Obchod zbožím smíšeným, č. 93	25. 10. 1907	15. 2. 1949. od 20. 12. 1923 vdova Marie Š a náměstek Jiří Šlesinger

Uzavřeno 31. 12. 1907

*Pro Budišovský zpravodaj vyhledal
PhDr. František Gregor*

Janovi

Svoji živnost začínali Janovi s koněm Vrankou, žebříňákem a bryčkou. Jezdili po okolí a prodávali především zeleninu. V roce 1940 si doma (přes cestu, svítilo nádraží bělobou a vlaky jezdily téměř před okny) postavili garáž – skladovací prostor a zde začali prodávat. S postupem času si koupili auto, malou dodávku Praga Piccolo, díky ní mohli svůj prodej rozšířit i do okolních vesnic jako např. Hodov, Rohy, Studnice, Nárameč, Kundelov, Mihoukovice a Valdíkov. Prodávali hlávky, rajčata, okurky a přitom vykupovali máslo a vejce, které dědeček vozil do hotelů v Brně. Jezdili i po poutích, kde nabízeli v průhledných dózách bonbóny a cukrovinky, a své nezanedbatelné místo tu zaujímaly pendreky a mejdlíčka. Na pouti se mnohdy kupovalo stylem: „Děte mně toho za sto korun.“ Koncem šedesátých let přešli Janovi pod Jednotu. Prodejní doba byla ve všední dny od rána do večera a v neděli dopoledne (jak lidé chodili z kostela). Vedle své živnosti byl Emil Jan i pokladníkem na fotbalovém hřišti a patřil k těm organizátorům, kteří zvali hráče na nedělní oběd do svých domácností.

Janovi na Prvním družstevním jarmarku v Měříně, rok 1952

Marie Janová – obchod u Janů v garáži

Janovi s dcerou Evou

Po pouti: zleva Eva Vašíčková (roz. Janová), její syn Vladimír Vašíček, Milunka a její matka

V roce 1954 Emil Jan náhle zemřel. Poté vedla obchod babička sama, přičemž jí částečně vypomáhala dcera Eva (vedle Evy měli Janovi ještě děti Antonína, Emila a Marii). Ještě za života Emila Jana si postavili obchůdek (kiosk u Kosteleckových) výlučně na nedělní prodej. Koncem padesátých let se obchod přestěhoval do kiosku na městečku a doma byl jen sklad, kde se prodávaly hlávky na uskladnění. V obchodě byly vedle základní zeleniny k dostání víno, sirupy, rychlokvašky a zelí ze soudku, uzenáči a zavináči. Ze skladu, přes celý Budišov, převážela babička zeleninu na „rykši“ a kolem ní běhal jejich pes Alík, který se potom potuloval sem a tam. K sortimentu patřily v jarním období i květiny – sazeničky, které babička objednávala a dovážela ze zahradnictví Burda v Třebíči. V té době nebyl telefon ještě tak rozšířen, a tak se veškeré objednávky vyřizovaly přes pana Gutha a paní Zelinkovou na poště.

Ráda jsem se o prázdninách účastnila prodávání, vážila bonbóny, vyrovnávala čokolády a oplatky, protože na to babička neměla čas, jelikož vyřizovala poštu a peníze. Před obchodem se občas tvořila fronta, obzvláště v létě, když rozhlas oznámil, že v prodejně u Janů jsou k dostání melouny nebo jiné, tehdy vzácné ovoce, v zimě např. pomeranče. Paní Karasová mi vyprávěla, že se prodávaly po jednom kusu na dítě. Jí, paní Karasové, ale strčila babička do zástěry jeden navíc a řekla jí: „Ten si snis ty a nebudeš ho platit“. Při dnešní bohatosti nabídky si už dnešní generace tuto situaci těžko dovede představit. Fronty se tvořily i na rajčata a okurky, to když vázly dodávky z Třebíče.

V roce 1965 paní Marie Janová ve věku 62 let zemřela a obchod převzala její dcera Eva, moje teta. V něm byla až do roku 1974, kdy přechází jako vedoucí do nově postavené prodejny potravin u školy. Tuto funkci zastávala až do důchodu.

S láskou vzpomínala na Janův obchod a především na svoji babičku (dědeček zemřel, když mi bylo 5 let)

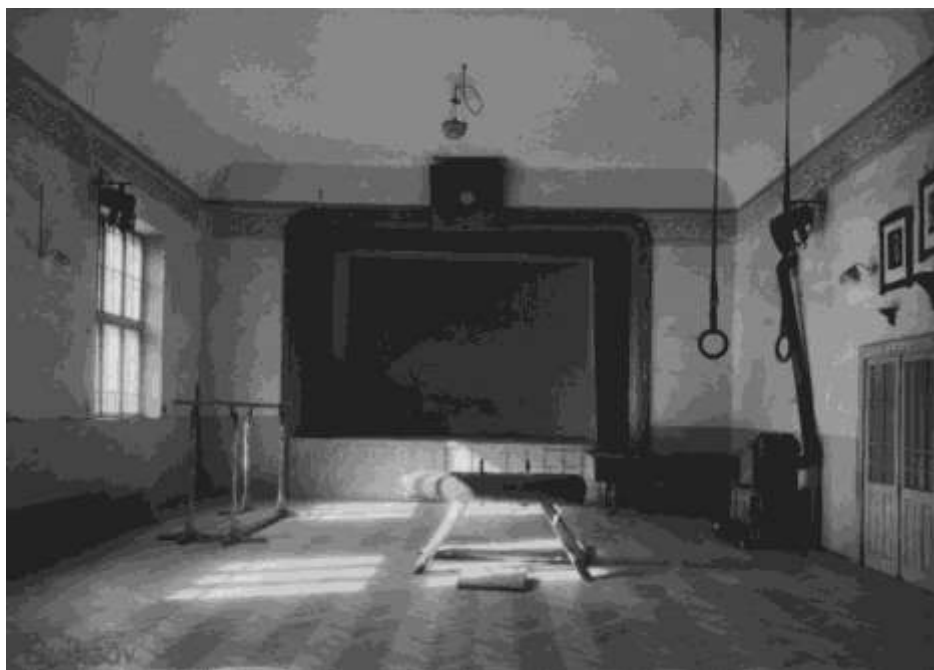
Milunka

Sokolovna – poslední dějství

V Budišovském zpravodaji 4/2001 byla součástí textu Počátky Sokola v Budišově od Miloslavy Pospíšilové i sokolovna, kam se sbíhaly nitky veškeré sokolské činnosti. Slavnostním otevřením 15. července 1923 začalo prakticky každodenní cvičení (cvičilo se i na hřišti za sokolovnou), hrálo se zde divadlo a pořádaly zábavy a plesy. Se zavedením elektřiny v roce 1926 byly z boku sokolovny přistavěny kabiny a začalo se zde promítat kino (plátno bylo zavěšeno nad vchodem do sálu).

Dostavba nové školy a zbudování hřiště za ní měly vliv i na dění v sokolovně. Cvičení se přesouvá do tělocvičny školy a na nové hřiště, divadelní představení se začínají hrát v kulturním sále školy a sokolovně tak zůstalo kino a pořádání zábav a plesů. Mnozí si vzpomínají na vyprodaný sál při promítání filmů s Vinnetouem a Old Shatterhandem, kdy za zlevněné vstupné bylo možné sledovat tyto filmy ve stoje, přímo pod plátnem. Zábavy s velkomeziříčskou rockovou skupinou The Lions se zařadily k těm nezapomenutelným. Na tyto akce se v sedmdesátých letech sjížděli lidé s širokého okolí a sokolovna jakoby se znovu nadechla a navrátila do dřívějších slavných dob. V pozdější době vznikl na hřišti za sokolovnou betonový taneční parket, který umožnil pořádání zábav pod širým nebem. Jak při zábavách, tak filmových představeních se topilo velkými kamny, tzv. americkými, která se nacházela uvnitř sálu, což se později stalo pro

sokolovnu tragickým (špatně postavený komín byl považován za jednu z možných příčin vzniku požáru).

Sokolovna 1940

V sobotu dne 2. března 1974 se uskutečnil v sále sokolovny hasičský ples. Následujícího dne se večer promítalo kino, a to bylo poslední, co se v sokolovně odehrálo. Ještě týž den ve 23:00 hod spatřili obyvatelé domu odnaproti stoupající kouř a během krátké chvíle se střecha vzháala. Přivolaní hasiči přijeli vzápětí, avšak natažené hadice dosáhly jen k Pét'ovým, a tak voda z Pekařáku začala proudit k ohni až za pomoci mihoukovických hasičů. Požár se podařilo uhasit, avšak uvnitř se naskytl děsivý pohled. Spadané ohořelé trámy ze střechy a větší část stropu, to vše napadané ve vodě po hašení.

Po počáteční hrůze se zjistilo, že i přes zničení stropu a střechy se dost věcí zachovalo. Vedle již zmíněných bočních stěn zůstal nedotčen vchod do sálu, promítací kabiny a předsálí sokolovny se sociálním zařízením a zázemím, které se využívalo při pořádání zábav. To sloužilo svému účelu ještě určitou dobu při pořádání zábav na venkovním parketu.

Vyvstala však základní otázka, co dál s takto poničenou budovou, znovu dostavět nebo prodat pozemek, na kterém byla sokolovna postavena. Nakonec zvítězila druhá varianta a pozemek i se zbytkem sokolovny se stal majetkem Závodů Gustava Klimenta v Třebíči-Borovině. A to je vlastně definitivní konec sokolovny. Po zbourání a odvezení zbytků sokolovny, včetně její slavné historie na smetiště, byl na uvolněném prostoru zbudován pobočný provoz již zmíněného závodu a po dalších několika letech, po prodeji, zde sídlí firma QPV, s. r. o., ale to už je jiná historie.

A jak pokračovala historie kina, která tak nadějně v sokolovně začala? Bylo rozhodnuto kino v obci zachovat. K tomu účelu se k boku sálu školy přistavěly promítací kabiny a kino začalo opět promítat. Bylo to však v době, kdy se o své místo na slunci začala razantně hlásit televize, a to kinu neprospělo, spíše naopak. Diváků filmových představení začalo ubývat a při promítání posledního filmu, českého filmu Jonáš a Melicharová, seděla v sále jen ta hrstka nejvěrnějších. Kino již napotřetí neožilo, a jak šel čas, dochází ke zbourání kabin, které ustupují budoucí jídelně školy.

Sokolovna zmizela a zbyly jen otázky: Byl odprodej pozemku pod sokolovnou tou nejlepší cestou? Nebylo vhodnější tento společenský a kulturní stánek dostavět, opravit a navázat tak na slavnou tradici těchto míst? Odpověď na tyto otázky je dnes stejně nesnadná, jako byla v dobách, kdy na ní záviselo další bytí či nebytí sokolovny. Pokud bych měl odpovědět sám za sebe, mohu říci jen jediné – sokolovny je velká škoda, velká škoda...

*Karel Pavlíček
fotografie Ladislav Vrba*

Z historie mlýnů na řece Oslavě

Život na samotě je většinou složitější než ve vsích a městech, a to zejména tam, kde není po celý rok dobré dopravní spojení s okolním světem. Tuto nevýhodu měl také Maňkův (též Jeřábkův) mlýn u Naloučan, v údolí řeky Oslavy. Kolem dokola samé loučky a strmé stráně plné nejrůznějších bylin, keřů a lesních porostů. Monotónní šum Oslavy byl doplňován zvláštními zvuky – klapáním starého mlýna i šploucháním vody tekoucí po mohutném kole, které uvádělo celý mlýn do pohybu.

První písemná zmínka o tomto mlýně je z r. 1545. Uvádí se, že zdejší mlynář Jiřík platil na sv. Jiří jeden zlatý a dva groše a místo vykrmeného vepře dával dva zlaté. R. 1557 vlastnil mlýn Václav Maněk. Jeho syn mlýn prodal v r. 1612 majiteli náměšťského velkostatku Janu st. ze Žerotína. Před koncem 17. stol. byl na tomto mlýně mlynářem Matěj Krupička.

V květnu r. 1706 odnesla při povodni voda pilu se všemi kládami. R. 1747 zakoupil tento mlýn Karel Pružina a následně r. 1765 jej prodal Matěji Tkanému. R. 1789 se stává majitelem mlýna František Šotek a od r. 1891 jej vlastní Eduard a Marie Jeřábkovi. Dědic Stanislav Jeřábek, který zde žil se svou ženou Marií, byl posledním zdejším mlynářem. Mlýn, jako soukromý, byl v provozu do r. 1954.

Jeřábkův mlýn

Pila i mlýn byly poháněny Francisovou a Kaplanovou turbínou, mlýn měl válcové stolice a byl zařízen na mletí pšenice i žita. Pila byla moderní katr.

Jako ve všech mlýnech, tak i v Jeřábkové byla šalanda, kde rolníci (mleči) čekali na semletí obilí, než na ně přijde řada. Přitom se bavili různými žerty a čas jim utíkal jako voda přes mlýnské kolo. Někdy se stalo, že při družné rozmluvě zmizely z některé nehlídané fůry na dvoře i dva metráky obilí a někdo si tak z mlýna odvezl víc, než tam přivezl. Kromě mlečů sloužila šalanda i lidem ze světa – krajánkům a sekerníkům. Krajánci byli vyučeni mlynářskému řemeslu, chodili od mlýna ke mlýnu (vandrovali) obvykle proti proudu toku a ve mlýnech nabízeli své služby (práci). Podle potřeby se zdrželi a potom pokračovali v cestě k dalšímu mlýnu. Krajánci přinášeli lidem nové zprávy ze světa, věděli, kde se co přihodilo, byli jako takové živé noviny.

A kdo to byl sekerník? To byli stavitelé a opraváři mlýnského zařízení, řemeslní odborníci na práci se dřevem, kteří také putovali za prací po jednotlivých mlýnech. Každý sekernický rod měl svůj rajon. Někteří sekerníci v zimě pracovali ve své dílně a připravovali se na jaro, kdy opět vycházeli do kraje. Sekernické řemeslo zaniklo s úpadkem malých mlýnů, v některých oblastech se udrželo až do padesátých let 20. století.

Od Jeřábkova mlýna se vypravíme do Náměště nad Oslavou, kde se nacházel mlýn přímo pod hradem a měl č. p. 54. Roku 1436 se připomíná jako Melkusův, avšak s největší pravděpodobností existoval již před tímto datem. Rod Melkusů se na něm držel až do druhé poloviny 16. století.

V roce 1638, za tureckého nebezpečí, byl přebudován na mlýn prachárenský, t. j. mlýn na mletí surovin pro výrobu stělného prachu, což se dělo na stejném mlecím složení.

Melkusův mlýn, opět jako mlýn obilní, roku 1747 zakoupil František Habrada. Roku 1763 jej od Františka Pružiny získal Tkaný, který zemřel roku 1798. Jeho žena se znovu provdala za Votmada, posledního mlynáře na zámeckém mlýně. V roce 1807 zdědila vysloužilý mlýn Mariana Tkaná, ta jej prodala za 1200 zl. majiteli náměšťského velkostatku. Ten v něm zřídil továrnu na výrobu jemných suken, a tím přestal být mlýn mlýnem. Stával na místě dnešní firmy Dowo zabývající se výrobou koberců.

Další mlýn v Náměšti byl Stachův na řece Oslavě, o němž první písemná zmínka je z r. 1436. Rod Stachů obýval tento mlýn již před rokem 1545 a udržel se na něm do konce 17. století, možná i déle. Roku 1749 je majitelem mlýna Matěj Příhoda. Roku 1769 zakoupil Stachův mlýn Matěj Tkaný, jeho syn jej pak později prodal Václavu Pružinovi. Roku 1821 získává mlýn náměšťský velkostatek a ten jej přebudoval na továrnu s výrobou jemných suken.

Musím dodat, že Stachův mlýn byl poslední dům na dolním konci Náměště a měl č. p. 43. V přestavě podobě se zachoval jako obytný dům pod stejným popisným číslem.

Podle:

Spis o mlýnech, Muzejní spolek v Kralicích, sepsal po II. světové válce p. Nováček

Vlastivěda moravská Náměšťského okresu, František Dvorský 1908

Československé mlynářství 1936

Vyprávění pamětníků

Josef Mikulášek

ZO-SPO MIHOUKOVICE 1932-1982

Fotografie Ladislav Vrba

Ve fotografickém archivu dnes již zesnulého Ladislava Vrby jsme objevili unikátní fotografie z oslav 50. výročí založení Sboru dobrovolných hasičů v Mihoukovicích. Několik fotografií z tabla chybí, ale díky jejich jedinečnosti jsme se rozhodli ostatní otisknout a vzdát tak hold mihoukovským hasičům.

Děkujeme Luboši Šviháčkovi a Ivo Nováčkovi při pomoci s dohledáním jmen jednotlivých hasičů na fotografiích.

redakce Budišovského zpravodaje

Josef Janoušek

Cyril Nejedlý ml.

Jaroslav Tomšík

Vladimír Borůvka

Jan Slabý

Jaroslav Doležal

Josef Jan

Karel Voneš

Břetislav Slabý ml.

Josef Šulc

Miroslav Průša

Josef Průša

Luboš Švihálek

Jaroslav Klíma

František Dokulil

Josef Studený

Josef Palas

Břetislav Slabý st.

Miroslav Hort

Ivo Nováček

Eduard Černý ml.

Jaroslav Jan

Karel Nováček st.

Eduard Černý st.

Josef Švec

Josef Šula

Cyril Nejedlý st.

Alois Marek

Jaroslav Křepela

Karel Nováček ml.

Josef Beránek ml.

Miroslav Kubín

Z BUDIŠOVA A OKOLÍ

Radost z práce reloaded

Vážení přátelé, ve Zpravodaji 1/2010 na stránkách 48 a 49 najdete foto Budišovské školní fresky a foto původního obrazu – její předlohy. Při porovnání lze zjistit, že se malby liší. Malíř Janča maloval fresku zjevně „z ruky“ a některé věci pozměnil (snad z důvodu utužování režimu v té době?)

Vlevo na obraze jsou dělníci oblečeni frajerštěji než na fresce a dívkám mává přední z nich, nikoliv zadní. Dívky dostaly namísto sukní kalhoty, jedna z nich dokonce montérky a druhá na rameno motyku. Secí stroj někde pozbyl kola. U výjevu práce v sadu nahradil jednu dívku fešný sadař (možná malíř Janča viděl někde v budoucnosti příchod p. Molnára do Budišova :-). Ale bílý pejsek je v obou případech zhruba identický.

Důvod ke změně malby se už nedozvíme, protože p. Janča již zemřel, každopádně je ale zajímavé obě malby porovnat.

Také byla freska v minulosti restaurována, čili mohlo dojít k přemalování. Nemáte náhodou někdo fotku fresky původní?

Igor Šútovský (dárce obrazu městyso)

Rýnská podzimní

*Zemřelých děti na hřbitov
jsou si hrát
Hanuš a Jindřich Martin Gertruda
dnes ani kohout nezpívá
kikeriki*

*Stařeny plačící
cestou se ubírají
a oslové dobráci
hýkají ia a do chroustání se dají
pohřebních věnců a kytici*

*Dnes je zemřelých a všech jejich dušiček
děti a stařeny
svítilny staví a svíčky
na každý hrob katolický
závoje babiček
na nebi mraky
jsou jako kozí bradky*

*Ve vzduchu chvějí se modlitby a plameny
hřbitove hřbitove tys krásný sad zelený
plný vrb šedých a rozmarýnu
často vám přijde provodit přátele v hlínu
oh jak dobře se na krásném hřbitově spí
vám žebráci umrlí v opilství
vám slepci jako osud slepí
vám v modlitbách zemřelé malé děti*

*Ach jak se spí na krásném hřbitově tady
vám kdo byl lodníkem vám kdo byl starostou
vám kdo jste byli vládními rady
též vám cikáni bez průkazu vy
život vám v břiše práchniví
kříže nám mezi nohama vyrostou*

*Porýnský vítr s kulichy všemi houká
zhasíná svíce již děti vždy znovu zažehují
a listí spadalé
pokrývá všechny umrlé*

*Zemřelé děti někdy se svou maminkou mluví
a umrlé ženy by se navrátit někdy chtěly*

*Oh nechci abys vyšla ty
podzim je plný rukou uřatých
ne ne to jsou jen listy mrtvé
to drahých mrtvých jsou ruce mrtvé
to jsou tvé ruce uřaté*

*My tolik jsme dnes plakali
my i ti umrlí jich děti a stařeny
pod nebem podmračným
na hřbitově kde se třesou plameny*

Pak domů domů hnál nás vítr studený

*Pod nohama se nám kaštanů kutálelo
a jejich ostny byly
jak meči zraněné srdce madony
které však myslím barvu mělo
jinou než podzimní kaštany*

*Guillaume Apollinaire
překlad Karel Čapek*

Podzimní den

*Pane: je čas. Byl léta velký vzmach.
Sluneční hodiny teď' svými stíny srovnej
a větrnost rozlej po nivách.*

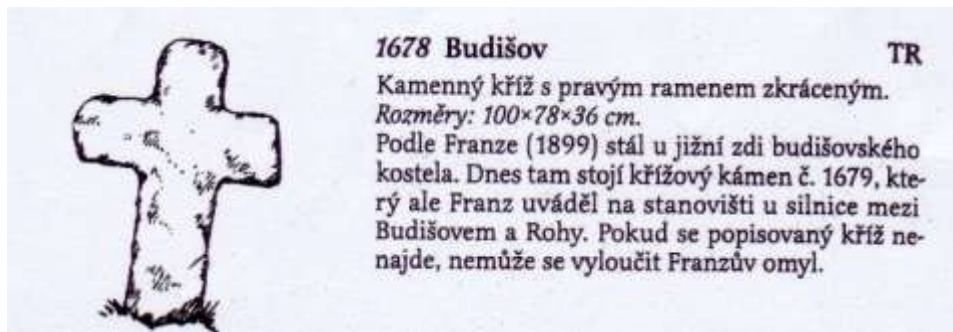
*Poruč, by poslední plody dorostly do plnosti,
dva teplé jižní dny daruj ještě jim;
Připrav je k dovršení; a nech úplným
stát se těžké vino uzráním do sladkosti.*

*Kdo teď' je bez domu, bude už bez zastání.
Kdo opuštěný je, zůstane dlouho tak.
Bdít bude, číst si a dlouhé listy psát,
táhlou aleji sám bloudit bude v semotání,
až ucítí, že neklid jak listů nelze rozehnat.*

*R. M. Rilke
Přeložil: Jaromír Zelenka*

Kamenný kříž – Budišov (Budišov nad Budišovkou)?

Knihu Kamenné kříže Čech a Moravy, 2. vydání 2001, jsem si koupil 28. 3. 2008. Pravděpodobně ještě ten samý den na str. 400, kde začínají popisy objektů na okrese Třebíč, jsem četl:

Pochopitelně jsem se o kříž zajímal, vyptával se, pročítal Budišovské zpravodaje, nezískal jsem však jedinou informaci.

V sobotu 12. 6. 2010 v podvečer jsem se vracel na kole z chalupy domů. Před odjezdem jsem důkladně zalil záhonky a trávník. Pohodička. Když jsem přejížděl Výčapskou horu, úplně jsem se vylekal, jaká mračna se od západu valila, nad Sádkiem bylo černo.

Ve vinařském centru Sádek právě probíhal X. ročník mezinárodního festivalu cimbálu. Pomyslel jsem si, jen aby jim do cimbálu nenapršelo, já jsem v Třebíči hned, nezmoknu. Nesjel jsem ani půl kopce a spustilo se „boží dopuštění“. Kroupy cinkaly do helmy a během pár vteřin jsem byl, jak se „česky“ říká – durch und durch. Na tři hodiny jsem našel azyl v bufetu benzinky. Byla to nehorší bouřka tohoto roku.

Večer jsem listoval v knize a znovu jsem se zastavil u budišovského křížku. Že mě to nenapadlo dřív – Alois Franz – jeho publikace z roku 1893 a 1899! Vždyť vlastním kopie obou publikací.

Během pár minut se dostavil skvělý pocit, jako když houbař najde na jednom plácku 36 pravých hříbků. V publikaci 1899 v tabulce VI/2, pod číslem 63 je tvarově i rozměrově stejný kříž jako v knize.

Pod obrázkem je napsáno Fig. 63 Bautsch. Na straně 9 se pak všechny míry a údaje tohoto křížku shodují s českým překladem v knize. V knize není uvedeno slovo

Busskreuz, které k objektu použil A. Franz. Nepodařilo se nám najít ani ve slovnících, ani za pomoci internetu přesný význam tohoto slova. Nejblíže bude asi kříž pokání, kříž kajčnicků.

Podstatnější je ale název obce, který je pod obrázkem a v krátkém textu: *Bajtech*. Pro Budišov u Třebíče používá Franz název Budischau. Nemohl jsem přijít na to, co může být Bajtech. Ještě v noci jsem poslal zprávu dcerce, nespala, takže obratem přišla odpověď – Budišov nad Budišovkou. To mně pak potvrdil i vedoucí archivu. Říkal: „Kromě jiného se zajímám i o staré, historické pohlednice, tak vím, že Budišovy si lidé pletou. Ale splést se mohl i Franz.“

Před pár léty jsem se toulal po Opavsku a také navštívil Budišov nad Budišovkou. Byl jsem zde v kostele a snad ho i obešel. Tenkrát jsem se ještě o kamenné památky tolik nezajímal. Tak se mohlo stát, že jsem smírčí kámen a kamenný křížek, stojící u jižní zdi zdejšího kostela Nanebevzetí Panny Marie, přehlédl. Křížek je registrován pod číslem 0473 (K. K. Č. M – str. 258), váže se k němu pěkná pověst.

Tu také literárně zpracoval zemřelý sochař Vladimír Preclík, velký propagátor smírčích kamenů. V jedné z jeho dvou knih (Smírčí kameny a Kameny pokání) napsal zajímavé moudro „Kámen ví, ale nepoví. Člověk by rád pověděl, ale neví.“

Může se v Budišově nad Budišovkou jednat o kamenný kříž, který popisuje Franz? Nebo stál tento křížek u kostela v Budišově u Třebíče – Kdo to ví?

Je úterý 31. srpna 2010. Pod Sádkiem, ve vinařském centru, dnes začínají nalévat první burčák. Rád zde sedávám na terase a vzhlížím k jihu, k rodným Jaroměřicím. Nesmím zapomenout se zeptat, jestli při hudebním festivalu muzikanti stačili před bouřkou cimbály schovat nebo jim do nich napršelo.

Emanuel Nožička

Výstava drobného zvířectva v Budišově

Téměř pět set návštěvníků shlédlo o pouti okresní výstavu mladých králíků a místní soutěžní výstavu o putovní pohár Městyse Budišova v odbornostech králíci, drůbež, holubi. Výstavu jako každým rokem uspořádala základní organizace českého svazu chovatelů Budišov společně s okresní organizací Třebíč. Výstava se konala v chovatelském areálu místní organizace. Králíků bylo vystaveno 162 kusů. Posuzovatelé otec a syn Cahové vystavené králíčky posoudili a konstatovali, že jsou s kvalitou vystavených zvířat velmi spokojeni, což již tradičně v Budišově na výstavách bývá. O vysoké úrovni vystavených králíků svědčí i to, že žádný vystavovatel nezískal putovní pohár více než jedenkrát. Okresní soutěž vyhrál a putovní pohár na rok získal přítel Mynář z Kralic, druhé místo obsadil přítel Hort ze Sedlece a třetí místo získal přítel Valíček rovněž ze Sedlece. Drůbeže bylo vystaveno 92 kusů. Posuzovatel pan Procházka nebyl s kvalitou vystavených zvířat příliš spokojen, jelikož v srpnu není drůbež ještě dospělá. Putovní pohár již počtvrté v řadě získal přítel Sedlák z Budišova, druhé místo obsadil přítel Dupal z Kamenné a třetí místo ing. Sladký z Ocmanic. Holubů bylo vystaveno 98 kusů. Posuzovatel pan Slančík byl s kvalitou vystavených holubů spokojen, i když již holubi začínají přepeřovat. Putovní pohár také již počtvrté v řadě získal přítel Dobrovolný z Třebíče. Druhé místo obsadil ing. Nečas z Třebíče a třetí byl přítel Diviš rovněž z Třebíče. Kromě těchto pohárů odměnili posuzovatelé ještě v každé odbornosti pět nejlepších kolekcí čestnými cenami. Předání pohárů a čestných cen proběhlo na závěr výstavy a předali je starosta městyse pan Petr Piňos, předseda okresní organizace pan Karel Hedbávný a předseda místní organizace pan Josef Dobrovolný.

Karel Hedbávný, Ing. Jaromír Dobrovolný a Josef Dobrovolný

Velký dík patří i sponzorům výstavy. Hlavním sponzorem je Kraj Vysočina a městyš Budišov.

Touto akcí pro členy zdejší organizace doba výstav teprve začíná. Někteří členové budou vystavovat králíky na celostátní výstavě mladých králíků v Uherčicích, na krajské výstavě v Bohdalově nebo na celostátní výstavě v Lysé nad Labem. Kromě toho i na různých klubových speciálkách. Ve dnech 4. a 5. prosince se v chovatelském areálu v Budišově bude konat okresní výstava holubů a místní prodejní výstava chovných králíků.

Josef Dobrovolný

Air-soft

Už se vám někdy stalo, že jste si šli v klidu nasbírat pár hub do lesů v okolí Budišova a najednou z houští na vás vybafl voják s pomalovaným obličejem a nabitou zbraní? Pravděpodobně se pak ale ozval výkřik: „Pauza! Je tu civil,“ a až když jste ho míjeli a byli jste už dost daleko, uslyšeli znovu zařvání: „Pokračujem!“ Pokud jste toto prožili, stali jste se na chvíli pozorovatelem jednoho sportu, který začíná pohlcovat lidi po celé zemi. Tento sport se nazývá air-soft.

Air-soft je odnoží známějšího sportu paintball. Ale i tak začíná air-soft svého předchůdce dohánět a značně válcovat jak v cenách při pořizování výzbroje, tak v oblíbenosti. Dokonce se již hraje v mezinárodních měřítkách, viz Milovice 2008, kde se nejen setkaly týmy různých národností, ale dokonce byl pokořen světový rekord v počtu účastníků, který činil 2940 hráčů. Bohužel celá akce skončila velkým fiaskem. Rekord sice padl, ale nebude zaznamenán žádnou agenturou, jelikož nikdo z agentury nebyl pozván. Chybička se vloudila, ale nevádí, i tak naše republika patří mezi velmoci air-softového světa.

A jaký je tedy rozdíl mezi air-softem a paintballem? Hned na první pohled, když postavíte tyto dva sporty vedle sebe, si všimnete značných odlišností. Paintball využívá jako střelivo 1,73 cm velké kuličky naplněné potravinářským barvivem různých barev a k tomu uzpůsobené zbraně, které svou podobou nepřipomínají reálnou zbraň, zatímco air-soft využívá naopak plastové kuličky o průměru 6–8 mm. Zbraně jsou přesnou kopií reálných zbraní využívaných v armádě v měřítku 1:1. Ale jedno mají tyto dva sporty společné. Jak plastové kuličky, tak kuličky plněné barvivem dokáží zanechat velké modřiny a ublížit na zdraví, proto je nutností si oči chránit ochrannými brýlemi! (Pokud jakýkoliv hráč nemá brýle, nehraje!)

Pojem air-soft se rozšířil i do budišovských lesů. A několik nadšenců z okolí dokonce založilo i tým, který působí už skoro dva roky a stále nabírá nové členy. Už mnohokrát se stalo, že když jsme přecházeli silnice nebo jsme se přemísťovali přes vesnici do lesů, lidé se zastavovali a ukazovali na nás. Slýcháváme otázky typu: „Kdo to je? Co se stalo? Tady je nějaké cvičení nebo někoho hledají?“ Nedivím se jim. Proto, abych zodpověděl tyto otázky, jsem se rozhodl napsat tento článek a seznámit s námi Budišováky. Přesněji s **15. speciálním průzkumným družstvem.**

Jsme parta teenagerů, kteří se jako všichni jejich vrstevníci snaží nějak zabavit. Někdo hraje fotbal, někdo chodí do hospody, jiní chodí do skautu a my jsme to vyřešili hraním sportu air-soft. Jak už jsem se zmínil, náš tým působí už skoro dva roky. Nenechte se ale zmást, u nás to nefunguje tak, že dojdeme do lesa, rozeběhneme se do něj a střílíme po všem živém, co se hýbe. Celému našemu seskupení velí silný štáb, který veškeré tyto akce pořádá a organizuje a každý z našeho týmu toto velení respektuje a poslouchá. Jako tým pořádáme akce veřejné, kam může přijít kdokoliv, dále akce soukromé, kde hraje pouze tým s pozvaným týmem z jiného města, anebo tréninky, kde se učíme taktiky, domlouváme další akce, a jak to u nás bude dál. Začali jsme už pomalu působit i mezi lidmi a to tak, že jsme byli požádáni o udělení programu pro Dětský den v Moravských Budějovicích (bohužel nakonec to padlo), dál jsme působili u některých táborů po domluvě s vedoucími jako lupiči táborové vlajky.

V týmu máme i svého vlastního medika, který bohužel už musel několikrát zasahovat. Škrábance, odřeniny, puchýře, pořezané prsty, modřiny a díry po kuličkách jsou u nás na denním pořádku.

Jelikož náš tým pomalu ale jistě začíná být známý i v okolí, býváme zváni nejen na různé akce, které jsou většinou jenom tým proti týmu (cca 30 lidí), ale i na větší akce, kde se většinou schází cca 100 a víc lidí. Tyto akce slouží nejen k tomu, abychom se víc zviditelnili a stali se známějšími, ale i na budování nových přátelství a vyměňování si zkušeností.

Pokud by se chtěl někdo k nám přidat, musí nejprve splnit pár požadavků. Věk minimálně 14 let, vlastnit funkční zbraň (pro tento sport), vlastnit komplet maskáčů vzor 95. A hlavně respektovat velení. Ale i přesto máme strašně moc žádostí o vstup do

našich řad i od kluků, kterým bylo sotva 12 i méně. Proto jsme se rozhodli, že do konce prázdnin založíme Air-soft junior tým, který bude brát ohled na věk svých členů, bude mít trochu upravená pravidla a mít vlastní vedení, které se bude zodpovídat nám. Ale jinak si bude vše organizovat samo. A snažit se, aby se jeho mladí členové něco naučili, utvrdili svého ducha, našli si nové přátele a hlavně aby prožili kupu srandy a nových zážitků.

O air-softu a o budišovském týmu by se toho dalo ještě mnoho vyprávět, ale myslím, že pokud by měl kdokoliv zájem, bylo by lepší přijít se na nás podívat. Případně si aspoň prohlédnout naše internetové stránky <http://airsoft-budisov.bluefile.cz>

Denis Jindra

Přišla bída na Budišováky

Ono to okřídlené rčení platí na kozáky, ne na nás, budišovské lidi křtěné Pekařákem, teď asi Pyšelákem. Mimochodem, nikde jsem nenašel, jak to vzniklo, jistě někde na Donu, kde donští kozáci žili.

No, ale protože je tato věta dosti frekventovaně používaná, takové časté slovní spojení, zamyslel jsem se, kdyby to platilo pro nás, pro Budišováky. Co by muselo nastat, abychom skutečně pocítili bídu světa?

Myslím si, že tady máme (snad?) všechno, co potřebujeme k hezkému životu. Někdo namítne, že nemáme prosluněné moře? Zajedeme si do Chorvatska! Nebo vysoké hory na lyžování? Komu nestačí Fajťák, do Rakouska je to jen pár hodin autem.

A tak jsem si, i s trochou ironického nadhledu, vytipoval pár věcí, které by nás opravdu, ale opravdu naštvaly. Třeba kdyby zavřeli kvůli dlouhodobé ztrátovosti železnici, tu aortu našeho Horáčka. Je pravda, že se všude dostaneme autem, ale ta přenádherná krajina kolem kolejí je jinde k nevidění! Kdyby zkrachovaly další podniky a v Budišově by pak byla vysoká nezaměstnanost, což by ovlivnilo i kupní sílu obyvatelstva. Kdyby se snad sesuly svahy Brců, podmáčené vydatnými dešti, a pod bahnem pohřbily naši obec, jako kdysi zasypal Pompeje tunami popílku soptící Vesuv. Kdyby praskla hráz Nového nebo Kuchyňky a voda by zaplavila celé líbezné údolí. Nebo kdyby fotbalisté sestoupili až do nejnižší třídy. Nebo z nějakých důvodů zavřeli školu, to centrum vzdělanosti.

Tak co říkáte, kdy by přišla bída na Budišováky?

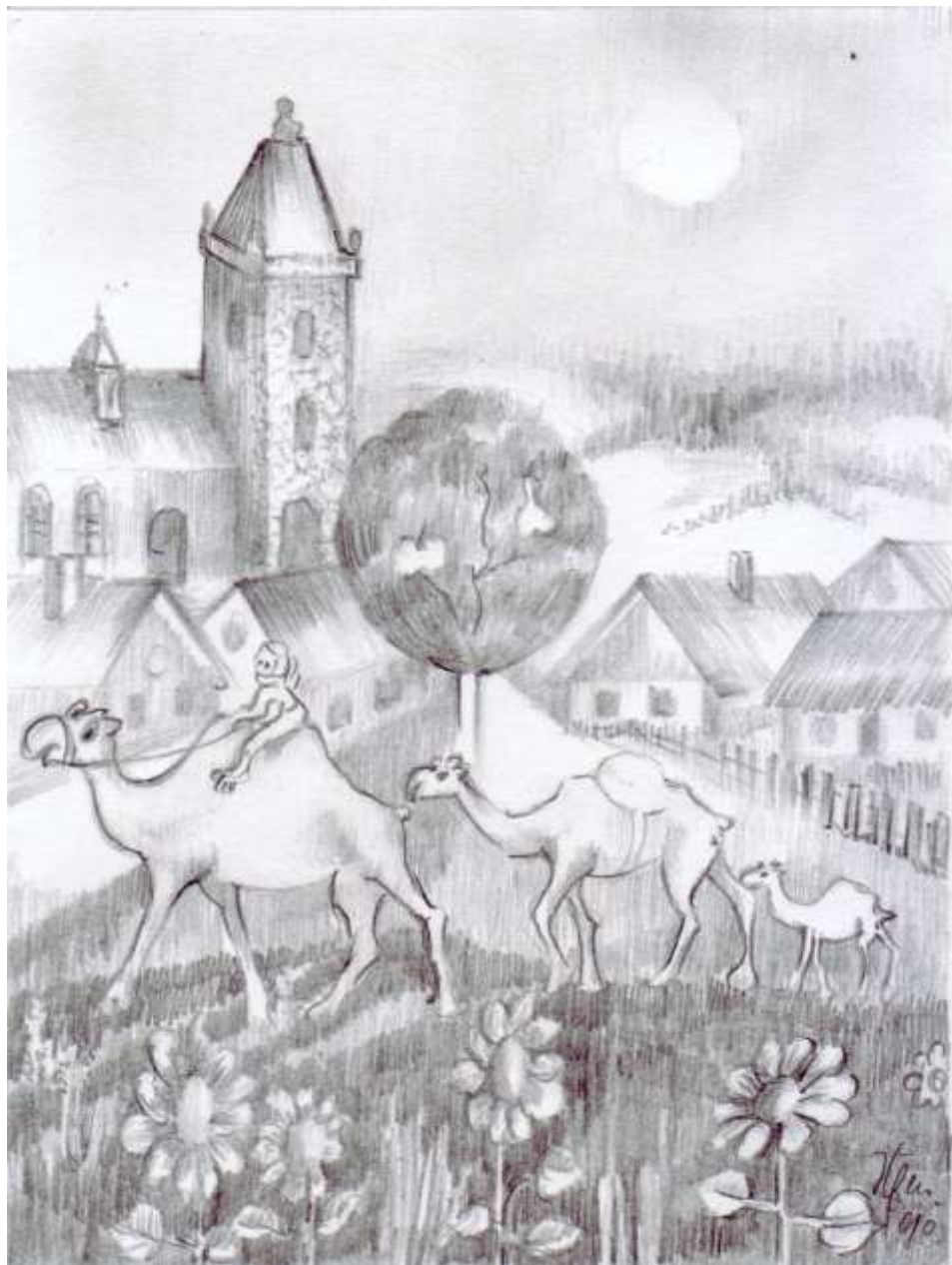
Ing. Rostislav Tesař

Velbloudi v Budišově

V polovině července léta páně 2010 udeřila na Budišov tropická vedra. A nebylo to poprvé, co se obyvatelé tohoto milého městyse na Horáčku řadu nekonečných dní smažili na ostře pálicím slunci, chránili se před 35 stupni Celsia ve stínu a pili jedno pivo za druhým, děti zonku. A ujížděli na Pyšelák, Nový a kam se dalo.

A v těch parných dnech jsem uviděl v Budišově velbloudy. Byli jednohrbí, jak je znám ze saharské Afriky, ne z Mongolské pouště Gobi, a určitě to byla spořádaná rodinka. Na předním, asi taťkovi, seděl beduín a následovala je mamka a mladej. Šli od jihu ze

Spálenin a mířili přes střed obce směrem na Brca a jistě i dál, za Hodov. Slunce se už stahovalo k ukončení svého každodenního putování a malá karavana šla tiše v jeho záři, stále dál na sever, jakoby i oni, ti teplomilní tvorové, nemohli už vydržet to strašné horko a stěhovali se jinam, kde tušili trochu více chladna.

Nemohl jsem uvěřit svým očím. Jasně jsem viděl hlavu beduína, zahalenou do šátku, kterému se říká šél, kdy mu byly vidět jen jeho tmavé, bystré oči. Ucítil jsem zvláštní vůni těch užitečných zvířat, jak kdysi, v mém mládí v létě voněly stáje s pár kravkami po celém Budišově. Je to skutečnost či sen, fata morgana nebo už blbnu z horka a vypitých piv? Snažil jsem se jít blíž, ale oni si udržovali rychlé tempo a brzo mi zmizeli za obzorem. No, to je něco, co to globální oteplování udělá s přírodou i s člověkem! Třeba se budou zítra vracet, třeba se spletli a přece jen mají namířeno na jih do Afriky, utěšoval jsem se!

Vrátil jsem se do rozpálené hospody celý orosený potem a objednal si další orosené pivo. Kolikáté to dnes už bylo?

Tvář mi zateplil horký vzduch, jakoby z rozpálené trouby. Určitě to byl horký vítr ze Sahary, nazvaný gibli... Dobří duchové Budišova, dopusťte, ať už zítra není takový hic a já nemusím pít tolik piva. Jinak snad uvidím putující lední medvědy, nebo možná i bílé myšky.

No, neviděli ste je v tym hicu náhodó taky?

*Text: Ing. Rostislav Tesař
Ilustrace: Ing. Josef Šenkýř*

Jazykový vokýnko

Minule jsme začali o obecné češtině. Dnes si všimneme pronikání slov z jiných jazyků do naší mluvy. Začneme přirozeně němčinou, protože, jak je vidět z přiloženého slovníčku, ta ovlivnila náš hovorový jazyk nejvíce, i když dnes jí celkem přirozeně šlape na paty angličtina, o které bude řeč příště. Ale vliv němčiny byl velmi dlouhodobý, navíc jsme nezanedbatelnou část historie byli součástí německy mluvícího Rakouska a jistou (rádi bychom řekli zanedbatelnou, ale bohužel to není pravda) dobu i součástí Německa (tehdy se prohloubila averze k němčině).

Je zajímavé, že čtyřicetileté vtloukání ruštiny do našich hlav mělo naopak na naši mluvu jen pramalé výsledky. Ve spisovné češtině byly např. ekonomický výraz *chozrasčot* (nechtějte po mně vysvětlení) či známá, leč neúspěšná *perestrojka* (vedle českého výrazu přestavba). Do mluvy obecné pronikl zejména výraz *kolchoz* pro JZD.

Co nám zbylo z dalšího u nás dříve hojně užívaného, leč dnes bohužel zapomínaného, jazyka, tedy slovenštiny? Dříve se vlivem televize užívala sousloví *nula bodov*, či *áno aj*. Ta se však nyní už neužívají, takže se zdá, že v hovorové mluvě bohužel zbyl jen minule zmíněný *kokot* (bez překladu).

Z romštiny se užívá původně brněnské *love* (peníze) a někdy i *gádžo* (ne-Rom).

Vliv polštiny či maďarštiny se projevil jen v nářečích.

Francouzština, italština či španělština pronikla několika výrazy do spisovné češtiny, v hovorové se téměř nevyskytují.

A protože další jazyky měly na hovorovou řeč jen mizivý vliv, následuje slíbený německo – český slovníček:

e Ahnung	<i>ánung</i>	e Hosen	<i>hózny</i>	passieren	pasirovat
e Apotheke	apotéka	r Hüte	hučka	patzen	<i>packat</i>
r Befehl	<i>befěl</i>	r Jahrmarkt	jarmark	s Pauschel	<i>pajšl</i>
büffeln	biflovat	just	just	e Pause	pausa
s Bukett	<i>pugét</i>	r Kauf	<i>kauf</i>	pausieren	<i>pauzirovat</i>
e Büste	busta	e Klasse	<i>klasa</i>	s Pech	<i>pech</i>
e Decke	<i>deka</i>	knapp	<i>knap</i>	s Pendel	<i>pendl</i>
decken	<i>dekovat</i>	r Knecht	<i>knecht</i>	pendeln	<i>pendlovat</i>
r Dreck	drek	r Kneipe	<i>knajpa</i>	s Pennal	penál
durch	durch	r Kopfstoß	<i>kopštos</i>	s Pflaster	<i>flastr</i>
egal	<i>egál</i>	kosten	<i>koštovat</i>	pflastern	<i>flastrovat</i>
r Eisenbahner	<i>ajznbnoňák</i>	r Kram	krám	r Pflock	<i>flok</i>
ekelhaft	<i>eklhafť</i>	r Krüppel	kripl	e Pille	pilulka
e Fahne	<i>fangle</i>	r Kübel	<i>kybl</i>	e Planke	plaňka
fälschen	fälšovat	r Kumpel	kumpán	r Platz	<i>plac</i>
r Falz	falc	e Kundschaft	<i>kunčofi</i>	plündern	<i>plundrovat</i>
e Familie	<i>familije</i>	e Kunst	<i>kumšt</i>	r Pöbel	<i>póvl</i>
fassen	fasovat	lachen	<i>lochčít</i>	r Polier	polír
fein	fajn	laden	ládovat	polstern	polstrovat
fest	fest	s Lager	<i>lágr</i>	pressen	<i>presovat</i>
s Feuer	<i>fajer</i>	lankam	<i>langsam</i>	proben	<i>prubovat</i>
e Figur	figura	r Lauf	<i>lauf</i>	r Punkt	<i>punkt</i>
e Flasche	<i>flaška</i>	r Loch	<i>loch</i>	putzen	<i>pucovat</i>
e Flechse	flaksa	e Locke	lokna	s Quartier	<i>kvartýr</i>
r Fleck	flek	r Lotter	lotr	quitt	<i>kvít</i>
flicken	<i>flikovat</i>	e Luft	<i>luft</i>	r Rappel	rapl
r Fratz	<i>fracek</i>	r Lump	lump	e Rast	<i>rest</i>
frei	<i>fraj</i>	r Macher	machr	s Rathaus	<i>radhauz</i>
freiplatz	<i>frajplac</i>	r Marsch	marš	recht	<i>recht</i>
s Fürtuch	<i>věrtoch</i>	r Meißel	<i>majzl</i>	reiben	<i>rajbovat</i>
e Fußsocke	<i>fusakle</i>	r Meister	<i>majstr</i>	reisen	<i>rajzovat</i>
e Gabel	<i>gábl</i>	melden	<i>meldovat</i>	r Reißnagel	<i>rajsnágl</i>
e Gebühr	<i>gebír</i>	r Morast	marast	reiten	<i>rajtovat</i>
s Geschäft	<i>kšeft</i>	r Mord	<i>mord</i>	r Rucksack	ruksak
s Gesindel	<i>ksingl</i>	morden	<i>mordovat</i>	rumpeln	rumplovat
s Gewehr	<i>kvěr</i>	r Mörder	<i>mordýř</i>	r Sack	<i>sak</i>
s Gewicht	<i>kvicht</i>	mucken	<i>muknout</i>	schalten	<i>šaltovat</i>
s Gewölbe	<i>kvělb</i>	e Mulde	mulda	r Schein	<i>šajn</i>
r Gips	<i>gyps</i>	e Münze	mince	e Schenke	<i>šenk</i>
e Glasur	glazura	murren	<i>murovat</i>	schenken	<i>šenkovat</i>
gleich	<i>glajch</i>	s Muster	<i>mustr</i>	r Schlag	<i>šlák</i>
r Graf	<i>gráf</i>	r nämliche	<i>nemlich</i>	r Schluck	šluk
e Hachse	<i>haksna</i>	niemand	<i>nymand</i>	schmecken	<i>šmakovat</i>
r Hader	hadr	packen	<i>pakovat</i>	schminken	<i>šminkovat</i>
r Handel	<i>handl</i>	e Packung	<i>pakung</i>	r Schnaps	<i>šnaps</i>
handeln	<i>handlovat</i>	s Paket	<i>paket</i>	r Schnittlauch	<i>šnytlík</i>
r Hang	<i>hank</i>	panschen	pančovat	e Schnur	šňůra
s Heft	<i>heft</i>	r Pantoffel	pantofel	r Schock	šok
heiß	<i>hajs</i>	r Pappendeckel	<i>papundekl</i>	e Schranke	<i>šraňka</i>
e Hitze	hic	passen	pasovat	e Schraube	šroub

schrauben	šroubovat	r Spund	<i>špunt</i>	r Vater	<i>fotr</i>
schroten	šrotovat	r Stadel	<i>stodola</i>	e Vorhand	<i>forhont</i>
r Schrott	šrot	e Staffel	<i>štáfl</i>	r Wächter	<i>vechtr</i>
s Schwein	svině	r Stammgast	<i>štamgast</i>	e Waffel	<i>vafle</i>
r Schwindel	<i>švindl</i>	e Stange	<i>štangle</i>	r Wanderer	<i>vandrák</i>
schwindeln	<i>švindlovat</i>	stellen	<i>štelovat</i>	wandern	<i>vandrovat</i>
e Semmel	žemle	r Stempel	<i>štempl</i>	e Warte	<i>varta</i>
r Sessel	sesle	stempeln	<i>štemplovat</i>	warten	<i>vartovat</i>
sicher	<i>zichr</i>	r Stich	<i>štych</i>	wechseln	<i>vekslovat</i>
sofort	<i>zofort</i>	r Stift	<i>štyft</i>	werben	<i>verbovat</i>
e Soße	<i>sos</i>	stimmen	<i>štymovat</i>	s Werk	<i>verk</i>
r Spachtel	<i>špachtle</i>	r Stock	<i>štok</i>	r Winkel	<i>vingl</i>
spähen	špehovat	e Strapaze	<i>štrapáce</i>	r Wirbel	<i>virbl</i>
e Spange	sponka	e Strecke	<i>štreka</i>	wirbeln	<i>virblovat</i>
spannen	<i>šponovat</i>	r Strich	<i>štrych</i>	r Wunsch	<i>viňš</i>
sparen	<i>špórovat</i>	stricken	<i>štrikovat</i>	wünschen	<i>viňšovat</i>
r Spaß	špás	e Strophe	<i>štrofa</i>	e Wurst	<i>vuřt</i>
spaßen	špásovat	r Strudel	<i>štrúdl</i>	zahlen	<i>cálovat</i>
spazieren	<i>špacírovat</i>	e Tasche	<i>taška</i>	e Zelle	<i>cela</i>
Spaziergang	<i>špacírka</i>	r Teppich	<i>tebich</i>	s Ziel	<i>cíl</i>
r Speicher	špýchar	r Treff	<i>trefa</i>	s Zimmer	<i>cimra</i>
r Speil	špejle	treffen	<i>trefit</i>	zimperlich	<i>cimprlich</i>
r Spiegel	<i>špígl</i>	s Trema	<i>tréma</i>	zucken	<i>cuknout</i>
s Spital	<i>špitál</i>	r Trichter	<i>trychtýř</i>	zugrunde	<i>cugrunt</i>
e Spitze	špice	r Trottel	<i>trotl</i>	r Zwickel	<i>cvikl</i>
sprudeln	<i>šprudlovat</i>	tummeln	<i>tumlovat</i>		
e Spule	<i>špulka</i>	urgent	<i>urgentní</i>		

Ladislav Dokulil

ZE SVĚTA

Z deníku

Aeroflot na Ruzyni

Je začátek ledna, neděle. Letošní zima nám naděluje hojně sněhu a mě čeká cesta zpět do Anglie. Na dnešní den je hlášena kalamita v podobě dalších přívalů. Nás rodáky z Vysociny nějaký sníh nepřekvapí, ale i přesto jsem vyrazil dříve, a tak po příjezdu na Ruzyněské letiště zbývaly ještě tři hodiny do odletu.

Není co dělat, tak jsem vytáhnul dvacku z kapsy a pohrál jsem si s telefonním automatem. Když jsem se dvakrát prozvonil na mobil, už mě to přestalo bavit a vzpomněl jsem si, že v některém tom předraženém krámu prodávají noviny. Koupil jsem noviny, Květy a několikery křížovky.

Najdu místo, kde je dobrý výhled na přistávací dráhu a otevírám noviny, lidé mě míjí a tak občas zaslechnu, co si povídají. Kolem jdou Angličané a mluví, jako když mají český knedlík v puse, není jim moc rozumět. Za chvíli se to začalo hemžit Němci, pořád říkali flugcojk a štunde. Jo, jo kolik řeči umíš, tolikrát jsi Čechem! Za chvíli hlásí, že odlétá

letadlo do Berlína. Tak to byli Berličané! Jestli východní nebo západní, už se dneska nedozvím. Každopádně už jsou v ledu.

Znovu otevírám noviny a slyším nějaká ruská slova. Náhle začalo Rusů přibývat, a protože mám tento jazyk rád, naslouchám jejich slovům. Za chvíli si připadám jak v Moskvě na Rudém náměstí. Pořád říkají: „kudá, tudá, pasmatří skolka časov, vrěmení“ a taky „samaljot“. Už si začínám připadat jak ten Jiřík v pohádce, co rozumí řeči zvířat. Je to také poprvé, kdy jsem rád, že v Česku slyším ruštinu. Jsem hrdý na to, že za dvacet let po revoluci je z Prahy zase světová metropole. Poslouchám hlášení v angličtině, že cestující do Moskvy mohou nastupovat do brány B2. Vidíte, Moskvané, učil jsem se o vás ve škole. „Maskvá stalica SSSR.“ Pak to hlásili ještě ruský a to už si myslím, že jim zas lezeme do zadku. Pak si říkám, ale proč ne, vždyť jsou to zákazníci, Poklidně čtu, až do doby, než dáma středního věku říká „éto naše!“ To se otáčím a v mžiku odkládám noviny. Umím dost dobře ruský, abych jí vysvětlil, že tohle není „váše“, ale „náše“! A v tom spatřím paní, jak hledí na tabuli odletů a právě našla svůj let do Moskvy. Tak si zase klidně sednu. Náhle přijíždí obrovské letadlo Aeroflotu a Moskvané nastupují. Obrovský trup letadla mně připomíná rouru ruského plynovodu a tak si říkám, jestli na to používají stejné trubky jako na plynovod? Náhle mně spočine zrak na symbolu srpu a kladiva, umístěném v logu Aeroflotu na boku letadla. Vidíš symboly, to my jsme už dávno pohřbili a zapili. Zároveň mě napadá, že pokud by Ruzyni koupil Aeroflot, měli bychom srp a kladivo zpátky! Letadlo zvířilo prašán na ploše a za chvíli už není ani letadlo ani symboly. Jen si říkám, jestli ten srp a kladivo mají ve znaku dočasně anebo na věčné časy?

Wintonův vlak

V jeden letní den mne náhoda zavála na londýnské nádraží na Liverpool Street. Čekal jsem tam na známého. Právě na to nádraží, kde před začátkem druhé světové války přijelo několik vlaků s dětmi z Československa. Tím bylo zachráněno 669 převážně židovských dětí, které byly umístěny do anglických rodin. Všechny transporty byly organizovány ze soukromé iniciativy Sira Nicholase Wintona, který letos v květnu oslavil 101. narozeniny. Narodil se v německé židovské rodině, která se v roce 1907 přestěhovala do Anglie a nechala si změnit příjmení na Winton.

Tyto transporty života připomíná socha pěti dětí před historickou budovou nádraží. Stal jsem tvář v tvář té soše z bronzu a prohlížel si kuffík, aktovku na zádech, futrál od houslí, medvídko v náruči, cedulku s evidenčním číslem na krku. Bylo to vše, co si děti z Československa přivezly. Až v ten moment jsem si uvědomil, jak moc je tahle socha podobná té lidické. Socha lidických dětí připomíná památku 82 dětí zavražděných v německém koncentračním táboře Chmelno v Polsku.

Jak důležité je mít v životě štěstí, nasednout do správného vlaku. Neboť jeden vůz vám život zachrání a jiný vám ho zmaří.

Míry a jednotky v Anglii

Že je Anglie konzervativní, ví každý Čech. Málokdo však ví, že je konzervativní každým coulem a úplně všude. Jednou jsem potřeboval přitáhnout brzdu na kole a na matici nepasoval klíč číslo 10 ani 12 ani nic jiného. V ten moment mně došlo, že matice není vyrobena v metrickém měřítku, nýbrž v imperiálním. Koupil jsem sadu imperiálního nářadí, to se rozumí, že od imperialistů! Vše hned pasovalo, jak mělo.

Nedávno jsem navštívil Muzeum hornictví. Když jsme sfárali 460 stop pod zem, tedy nějakých 140 metrů, byla tam zima jako ve studni. Ptal jsem se průvodce, který dříve pracoval na šachtě jako mechanik, jak jsou obvykle hluboké místní doly a jaká je tam teplota. Průvodce odpověděl, že přes 3000 stop a teplota je tam 100 stupňů. Tím myslel Fahrenheita. Hned se ptám, kolik je to Celsia. Průvodce se zamyslí a říká: 100 stupňů je strašný vedro! Bude to hodně přes třicet, možná už ke čtyřiceti.

Jednou mi volala kamarádka, že její přítel má chřipku a z té nemoci ztratil na váze půl stounu (stone = kámen). Jestli nevím kolik to je? Tak to jsem věděl zrovna úplně přesně! Kámen je 6,3 kg. Pokud vážíte například 65 kg, musíte říct, že vážíte deset kamenů a čtyři libry!

Nedávno jsem kupoval od farmáře čtyři pinty mléka a kozí sýr. Chtěl jsem ho kousek jako posledně, asi za šest liber. A farmář se hned ptá, jestli to myslím v penězích nebo v hmotnosti? To se rozumí, že v penězích, vždyť říkám kousek.

Kolegy otec si koupil bavoráka, dali jsme se do řeči a on si stěžoval, že to strašně žere! 18 mil na galon. Tak to je mazec, zlatej žigulík!

Bydlíme jen 300 yardů od lesa, tak na vánoce koupíme stromek šest nebo sedm stop vysoký. To bude až do stropu.

A už to mám do tohoto čísla napsané, to mně spadnul „kámen“ ze srdce (rozumějte 6,3 kg), orosená pinta plzeňského čeká na sedmém schodu.

Petr Kosina, Macclesfield

Z PŘÍRODY

Co se děje u zahradníků

Ozýváme se vám opět po čtvrtroce, po prázdninách a dovolených. Snad jsme si všichni dobře odpočinuli, léto bylo velmi proměnlivé, jednou dlouhé horké suché období, teď zase deštivé. Opět přišly povodně a voda dál padá z nebes. I my jsme poznali, co umí přivalová voda. Jak se i na místech, kde povodeň nehrozí, můžou během chvilky – po dešti – objevit potoky vody. I u nás v zahradnictví vzniklo nejedno „jezero“. Největší bylo vzadu u kůry. Všechna voda se ze silnice vlila k nám. Ta voda u kůry moc nevadila. Nebyly tam žádné kytky. Horší situace byla, když se přelil rybník v zámecké zahradě nad zahradnictvím. Byly částečně zatopeny některé dřeviny na prodejně. Naštěstí i s pomocí budišovských dobrovolných hasičů se voda dlouho na místě neudržela. Měli jsme pořádně zalito.

Co taková voda může na rostlinách udělat za škody, určitě mnozí dobře znáte. Rostliny stojící ve vodě jsou ohroženy na životě víc, než kdyby trpěly suchem. Projevy uhnítky kořenů nebo usychání vlivem sucha jsou prakticky stejné. Ovadlé listy, postupně usychající, chřadnoucí celá rostlina. Příčinou je skutečnost, že mladé kořínky uhynou buď vlivem sucha, nebo přemokřením. Tak se potom nemůže voda ze země dostat do listů, květů a stonků – rostlina vadne. Většinou, když uvidíme zvadlé listy na rostlině, ještě více zaléváme. To je samozřejmě chyba. Nejdříve si zkusme prstem, v jakém stavu je substrát, potom zvažme zálivku. Žel, u přelitých rostlin je už velmi těžké vysušit přemokřenou půdu a postupný úhyn bývá často nevratný. Je to právě proto, že odumřelé kořínky se jen obtížně nahrazují, regenerují. U přeschlé půdy je to jiné. Suchou půdu zalijete a je většinou vše vyřešeno – to je výhoda. Samozřejmě to má také své hranice. Takže pokud to jen trochu jde, držíme půdu raději sušší nežli přemokřenou. Pochopitelně to závisí taky na nárocích jednotlivých plodin, rostlin. Vláhové poměry snadno udržíme v místnostech a sklenících. Venku to bude jiná písnička. Zvláště když neustále prší a půda je již tak přemokřená, že už ani vodu nemůže přijmout. To je případ povodní, záplav. Mnohé rostliny, kromě vodních a vlhkomilných, špatně snášejí trvalé nebo jen dočasné přemokření. Potom dochází k nevratným poškozením až k úhynům. Každý známe vrbu a olši. Ty mohou růst delší dobu zatopené, dále pak některé druhy dubu a další. Známe i dřeviny dobře snášející jen krátkodobé zatopení, nikoliv delší dobu zaplavené stanoviště. Většinou rostlin však ani příliš časté deště nevadí, hravě si poradí. Příští rok budou opět v pohodě.

Kromě sledování vody jsme v zahradnictví také pracovali a nezaháleli. Letními řízků pomalinku naplňujeme bedýnky a sadbovače ve fóliovníku. K množení je zapotřebí vyšší vzdušná vlhkost. Řízky jsou přeci jenom měkčí a mají listy. V suchém prostředí by rychle zvadly a uschly. Výpar vody listy je v takovém případě velmi velký a vyšší vzdušná vlhkost výpar snižuje. Řízky se snažíme držet v sušším rozmnožovacím substrátu. Vznikající kořínky tak lépe táhnou vodu ze substrátu, ve kterém jsou napíchané, a lépe koření. Rozhodně je nepřemokřujeme. To způsobuje uhnítky spodních částí řízků a usychání. Fóliovník samozřejmě větráme, aby se nám rostliny nenakazily nemocemi, jako jsou plíseň šedá, různé listové skvrnitosti, hniloby.

Pokoušíme se množit co nejvíce listnatých keřů – vajgélie, skalníky, trojpušky, tavníky, kdoulovce a jiné. Letos to vypadá, že se vyzrávání letorostů trochu zpozdilo a stále ještě množíme. Jinak bychom už byli hotovi.

Hortenzie krásně nakvétají, velmi efektní jsou ty vyšší s bílým květem latnatým nebo kulatým. Ty latnaté se vlivem nižších nočních teplot začaly vybarvovat do růžova, tak máme na jedné rostlině květy dvou barev. Také je zkusíme namnožit, abychom je mohli nabídnout v příští sezóně. Věříme, že si tyto dřeviny najdou své místo na Vašich zahradách. Nejenom pro svou nenáročnost a odolnost vůči nemocem a škůdcům. Krásu našich hortenzií však v dnešních dnech pořádně kazí slimáci. Díky dešti jich je nekonečně mnoho. Požívají nám nejenom květy hortenzií, chutnají jim i květy a listy trvalek, dřevin. Jak ale na ně vyzrát? Modré peletky sice zabírají, ale jsou škodlivé pro kočky, ptáky, ježky, které pak slimáky požívají. Nový přípravek právě testujeme, měl by být šetrný pro zvířata. Uvidíme.

V létě nastává doba pro výsev dvouletých rostlin – macešek, pomněnek, sedmikrásek. Je to jedno ze dvou hlavních období výsevů. V tomto čase jsou už mladé rostlinky přepíchané a nahrnkované v květináčcích určených k prodeji. Toto deštivé počasí určitě opět přinese plíseň na listech macešek. Tmavé okrouhlé listy se našťástí dají vcelku úspěšně ošetřit chemickým přípravkem proti plísni. Doporučuje se také použít postřik preventivně. Pokud bude teplejší počasí, narostou ještě macešky do krásy a lépe tak přečkají zimu.

Asi v polovině prázdnin jsme začali s postupným sběrem letniček na sušení. Jednoletá statice se pomalinku vybarvuje, jenom to chladné a deštivé počasí ji brzdí v rozkvětu. Sbíráme šišky, plody a sušíme je. Potřebujeme, aby jich bylo hodně na dušičky, na zdobení věnců i kyttek. Pro nás už dušičky začaly. Alespoň nepřímo. Pomalu začneme shromažďovat slaměné podložky na věnce a kytice, šiškové věnečky si nazdobíme sami. Doufáme, že budou letos nějaké novinky a budeme je moci představit vám, našim zákazníkům.

... a už se začaly prodávat chryzantémy. Opět přišli zahradníci s novými barevnými kombinacemi. Fantazii se meze nekladou. Takže už pomalu kráčíme k podzimu. Snad nám přinese ještě krásné babí léto, protože musíme před zimou na našich zahradách ještě mnoho práce udělat a mnoho dobrého vykonat.

Molnárovi

Paměť jako by bezděčně vyplavovala každou událost, každý vjem ze svého dna až k okrajům vědomí, kde na okamžik uvízne, a pak opět zmizí na dně víru. Zjeví se jediná vteřina dětství, zákmit úsvitu věci, dějů i lásky.

Jakub Deml, Hlas mluví k slovu

SPORT

Mužstvo Starých pánů TJ Budišov-Nárameč v Budišově nad Budišovkou

Rok utekl jako voda a pro mužstvo Starých pánů je srpen spojen s výjezdem do družebního města – Budišova nad Budišovkou. Tradiční turnaj na počest zasloužilého člena místního oddílu kopané Josefa Graclíka se konal dne 7. 8. 2010. V roce 2009 se naše mužstvo radovalo z vítězství a obhajovat jelo do Budišova nad Budišovkou jen s jedenácti fotbalisty.

Družstvo tvořili hráči: brankář Radek Janák, v obraně kapitán mužstva Ladislav Glovacz, Josef Kopečný, Pavel Karas a Pavel Vidlák, v záložní řadě Alois Nováček, Petr Raušer, Richard Ležák, Karel Suchánek a Martin David a v útoku náš nejstarší borec, čtyřiašedesátiletý Josef Čáslava. Cestou do Budišova nad Budišovkou jsme přemítali, jestli se vůbec bude hrát, protože počasí bylo přímo hrozné. Projížděli jsme Moravským Berounem a lilo jako z konve. Do Budišova nad Budišovkou zbývalo jen asi 10 kilometrů – a jako když utne, bylo po dešti. V samotném Budišově byly ideální fotbalové podmínky, počasí pod mrakem a trávník mírně navlhlý, jak bývá před zápasy v Premier League. V průběhu dopoledne dokonce mezi mraky vykouklo sluníčko. Turnaje se zúčastnila jen tři mužstva – kromě domácích zde bylo mužstvo z Jakubčovic. V úvodním zápase se domácí mužstvo Budišova nad Budišovkou utkalo s Jakubčovicemi. Po vyrovnaném průběhu se z těsného vítězství 3:2 radovali domácí. Po krátké přestávce naše mužstvo nastoupilo proti rozehraným Jakubčovicím. Jejich hráči měli na začátku výraznou herní převahu, kterou naše mužstvo přerušovalo jen rychlými protiútoky, u kterých byla vždy přesná nahrávka Martina Davida na nabíhajícího Richarda Ležáka. První únik Ležáka skončil střelou těsně mimo brankové tyče. Druhý pokus, kdy se rychlonohý Ríša Ležák řítí na sám na brankáře Jakubčovic, byl již úspěšný. Vedení 1:0 nám ale dlouho nevydrželo. Přetížená obrana Budišova pod neustálým tlakem hráčů Jakubčovic chybovala. Po rohovém kopu v těsné blízkosti vlastní branky zůstal útočník Jakubčovic zcela osamocen a měl pak snadnou práci dopravit hlavou míč za záda brankáře Janáka. Bylo vyrovnáno. V této době byl brankář Radek Janák stále v permanenci a jen díky jeho vynikajícím zákrokům se skóre do konce prvního poločasu neměnilo. I druhý poločas přinesl podobný obraz hry – Jakubčovice útočily a naše obrana jen s obtížemi odrážela útoky soupeře. Teprve krásná střela do horního rohu naší branky přinesla Jakubčovicím zasloužené vedení.

A bylo ještě hůř. Po zaváhání Petra Raušera, kdy se mu nepodařilo odkopnout míč do bezpečí v těsné blízkosti brankové čáry, byl stav 3:1. Nedlouho poté po krásné kombinační akci již vedly Jakubčovice 4:1. Soupeř pak možná trochu polevil nebo mu již docházely síly a naše mužstvo se dostalo k závěrečnému náporu. Ríša Ležák byl faulován v pokutovém území a nařízenou penaltu šel kopat Pavel Karas – bohužel jeho tvrdá střela skončila vysoko nad brankou Jakubčovic. Náš nejlepší hráč Ríša Ležák pak jen korigoval na konečných 2:4.

Domácí mužstvo Budišova nad Budišovkou po vítězství na Jakubčovicemi mělo nakročeno k celkovému vítězství a stačilo mu uhrát nerozhodný výsledek. Domácí zahájili utkání aktivně a měli mírnou herní převahu. Pak ale domácí brankář udělal chybu při rozehrávce, kdy míč neskončil na kopačce domácího stopera, ale zmocnil se ho rychlý

Ríša Ležák. Jeho samostatný postup proti brankáři skončil úspěšně a vedli jsme 1:0. Domáci i nadále útočili do plných a naši podnikali opět rychlé protiútoky, ve kterých vynikal Ležák. Opakovaně postupoval sám na domácího brankáře. Jeho střely ale bohužel končily vždy těsně vedle tyči. Jeden z úniků potáhl Ležák po levé straně až k brankové čáře a poslal pak přízemní centr před branku, kde byl připravený na malém vápně Pepa Časlava, který pak placírkou nekompromisně skóroval. Ve druhém poločase již bylo naše mužstvo herně lepší a opět se prosadil Ríša Ležák. Tentokrát to byla táhlá střela z dálky, která zapadla za záda domácího brankáře. Celkové vítězství v turnaji teď bylo na dosah našich hráčů. Ale bohužel nepozornost při obranné činnosti přinesla možnost na snížení domácím, kteří nezaváhali a snížili na 1:3. Pak byla k vidění snad nejkrásnější akce našich borců, kdy po krásné přihrávce Martina Davida postupoval na stopera domácích Ležák a na hranici velkého čtverce patičkou přihrál v tandemu nabíhajícímu Pepovi Časlavovi. Ten pak opět placírkou uklidil míč k pravé tyči do branky Budišova nad Budišovkou. Další šance již nebyly využity a utkání skončilo 4:1 pro naše mužstvo. Protože všechna mužstva měla po 3 bodech (jedno vítězství, jedna porážka) a dvě mužstva měla stejné skóre (viz tabulka) bylo přistoupeno k losu. Los přinesl pohár za vítězství mužstvu Jakubčovic a naši borci skončili tedy na druhém místě. Nejlepším střelcem turnaje byl Richard Ležák se čtyřmi góly.

Jakubčovice	3 body, skóre 6:5
Budišov (u Třebíče)	3 body, skóre 6:5
Budišov nad Budišovkou	3 body, skóre 4:6

Musím konstatovat, že mužstvo Starých pánů i s minimálním počtem hráčů udělalo maximum pro dobrou reprezentaci našeho městyse v družebním městě.

Příští rok bude tento turnaj zase u nás a těším se, že se budeme moci v tom nejlepším světle předvést před našimi diváky v soubojích s kamarády z Budišova nad Budišovkou.

Ing. Ladislav Glovacz

Fotbalové rozlosování A mužstva FC Budišov-Nárameč – I. A třída, sk. B

9. kolo	3. 10., neděle 15:00 hod.	FC Budišov-Nárameč A – Časlavice
10. kolo	9. 10., sobota 15:00 hod.	Bedřichov – FC Budišov-Nárameč A
11. kolo	17. 10., neděle 14:30 hod.	FC Budišov-Nárameč A – Stonařov
12. kolo	23. 10., sobota 14:30 hod.	Rantířov – FC Budišov-Nárameč A
13. kolo	31. 10., neděle 13:30 hod.	FC Budišov-Nárameč A – Třešť

Fotbalové rozlosování B mužstva FC Budišov-Nárameč – III. třída, sk. A

9. kolo	2. 10., sobota 15:00 hod.	FC Budišov-Nárameč B – Přibyslavice B
10. kolo	10. 10., neděle 10 :15 hod.	Hartvíkovice B – FC Budišov-Nárameč B
11. kolo	16. 10., sobota 14:30 hod.	FC Budišov-Nárameč B – Koněšín
12. kolo	24. 10., neděle 14:30 hod.	Jaroměřice B – FC Budišov-Nárameč B
13. kolo	30. 10., sobota 13:30 hod.	FC Budišov-Nárameč B – Výčapy

Fotbalové rozlosování dorostu FC Budišov-Nárameč – I. třída, sk. B

9. kolo	3. 10., neděle 11:30 hod.	FC Budišov-Nárameč – Třebelovice
10. kolo	10. 10., neděle 12:30 hod.	Velká Bíteš – FC Budišov-Nárameč
11. kolo	17. 10., neděle 11:00 hod.	FC Budišov-Nárameč – Hrotovice
12. kolo	23.10., sobota 14:30 hod.	Jaroměřice – FC Budišov-Nárameč
13. kolo	31.10., neděle 10:00 hod.	FC Budišov-Nárameč – Okříšky

POČASÍ

Měsíční úhrn srážek

červen	127,8 mm
červenec	94,0 mm
srpen	166,5 mm

SPOLEČENSKÁ RUBRIKA

Ing. arch. Josef Hyzler odešel...

Ve chvíli, kdy jsem psal zdravici panu Hýzlerovi k udělení čestného občanství Prahy 1, k jehož předání došlo na Staroměstské radnici, přišla zpráva o jeho odchodu na věčnost. Ing. arch. Josef Hyzler zemřel v Praze ve věku 87 let. Zdravice se tak změnila v nekrolog.

Ing. Josef Hyzler se narodil 5. 4. 1923 v Mukařově u Mnichova Hradiště. V letech 1934–35 navštěvoval německou měšťanskou školu v Novém Boru a mezi roky 1935 a 1938 měšťanskou školu v Mnichově Hradišti. Zednickým učněm byl od roku 1938 do roku 1940. Studium na Vysoké škole architektonické při Českém vysokém učení technickém v Praze absolvoval v letech 1945–1950. V roce 1951 si udělal nástavbový semestr při ČVUT pro instruktáž pracovníků v oboru památkové péče.

Podílel se na obnově architektonicky známých i méně známých (přesto nádherných) objektů, za mnohé areál Anežského kláštera v Praze Na Františku, Horšovský Týn, poutní areál Skalka u Mníšku pod Brdy, radnice ve Stříbře, kostel sv. Máří Magdaleny v Karlových Varech. Věnoval se i stabilizaci hradních zřícenin hradů Kašpárka, Velhartice, Točnicku, Žebráku, Landštejna aj.

Významná byla i jeho činnost v Klubu Za starou Prahu, jehož byl dlouholetým a posléze čestným předsedou a dlouhá léta byl předsedou Kruhu česko-německého porozumění.

V roce 1973 přijal pozvání tehdejšího budišovského faráře P. Jana Slabého jako architekt ke vzájemné spolupráci. Pracovně odborný vztah, jehož výsledkem byla oprava věže a poničené korouhve, odvodnění obvodového zdiva kostela a rekonstrukce fary, se záhy proměnil v osobní přátelství, které trvalo bezmála 20 let až do smrti P. Jana Slabého.

Pan inženýr do našeho kraje, který si zamiloval, jezdil i nadále. Znal jej sice povrchně již z dřívějšíka, ale to právě poznání přišlo až s procházkami s panem farářem Slabým mezi Hodovem, Budišovem a Nárámčí, jež zachytil na akvarelech s názvy Krajina u Hodova, Obří kameny v krajině na Budišovsku, Narušená krajina u Nárámče a Jaro v chudé krajině na Budišovsku. Ale nebyla to jen krajina Vysočiny, ale i Podještědí, Slovenské Spišsko a Ždiar pod Tatrami, kam se rád vracel a maloval.

Jmenování čestným občanem Prahy 1 dne 5. května letošního roku bylo oceněním jeho úsilí o zachránění mnohdy zdevastovaných a mizejících památek Prahy v důsledku necitlivé a megalomanské přestavby. Při slavnostním předávání ocenění měl pan inženýr přání namalovat několik památkových objektů, které nebral jako cosi studeného, ale jako studnice skrývající v sobě historii, děje a dobu, ve které vznikaly a dobu, která kolem nich prošla. Toto jeho přání zůstalo nevyplněno.

Zůstaly zde však výsledky jeho práce (u nás citlivě opravený kostel s věží a farou), které umožní i následujícím generacím poznávat svoji historii a navracet se ke svým kořenům

Karel Pavlíček

Úmrtí

V neděli 15. srpna zemřel po krátké nemoci ve věku 90 let Jaroslav Souček, bývalý hospodský v Budišově. Byl posledním z rodu Součků, který vedl stejnojmennou hospodu (nyní hospoda U Kazdů) po rodičích, kteří zde vedle hospody provozovali i řeznictví. Po roce 1948 bylo řeznictví zrušeno a hospoda přešla pod Jednotu. Jaroslav Souček se oženil a přestěhoval do Brna. Po roce 1968 se na hospodu vrátil a vedl ji až do roku 1973. Potom se přestěhoval opět do Brna a žil zde až do konce svého života. Do Budišova se však doposledka vracel, především na hrob svých rodičů a navštěvoval místa, která důvěrně znal.

Z REDAKČNÍ POŠTY

Dovolte, abych vysvětlila použití nesprávného jména Tycho de Brahe ve vtipu v minulém čísle:

Musím se přiznat, že redakční „upřesnění“ mě poněkud překvapilo. Osobně si myslím, že bylo vcelku zbytečné – je sice pravda, že původní jméno skutečně mělo tvar bez šlechtického predikátu „de“, sám ovšem šlechtického původu byl, a proto bylo jeho jméno přizpůsobeno středoevropským zvyklostem doplněním latinského přídomku „de“ viz i časopis ČAV Naše řeč <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5639>, který tvar „Tycho de Brahe“ bere jako korektní a zabývá se jeho spisovným skloňováním. Ve stejném (rozšířeném) tvaru se také dodnes používá i v oficiálních materiálech seriózních institucí (kulturní centra, Česká televize atd.), existuje v názvech restaurací, sportovních klubů atd. Nelze tedy hovořit o jednoznačně nesprávném jménu, maximálně o jménu, které není v původním tvaru, ale v takovém, jak se proměnilo už v dávné době a dodnes se běžně užívá.

M. Holasová

CHYBY Z MINULÉHO ČÍSLA

Řemesla – chybí polovina řemeslníků v Budišově. V dalších číslech se pokusíme chybějící řemeslníky doplnit.

Tiskárna i redakce se omlouvají za chybné vytištění stránek č. 14, 74 a 75 (byly zaměněny za tytéž stránky z čísla předminulého. Komu by nestačila již minule vytvořená provizorní oprava tří stran, je možné si vyzvednout na úřadě městyse celou opravenou osmistranu a v čísle 2/2010 si ji vyměnit. Děkujeme za pochopení.

Slovo vydavatele

Vážení čtenáři,

již čtyři období vychází náš zpravodaj. Jeho rozsah je dosti velký a podle toho, jak jdou jednotlivá čísla na odbyt, jeho obsah je zajímavý. Protože jeho redakce se neskládá z profesionálních novinářů, je časopis závislý na příspěvcích od čtenářů, případně jiných ochotných spolupracovníků. Zaměřením příspěvkatelů se může stát, že obsah může být poněkud tematicky nevyvážený. Pokud by se někomu zdálo, že v Budišovském zpravodaji chybí tematika jemu blízká, má možnost to svým příspěvkem změnit. Týká se to také zpráv z dění v městyse, které jsou výhradně závislé na tom, kdo o události napíše do redakce, případně připojí i fotografie. Zatím byly všechny podepsané příspěvky otištěny (za celou historii zpravodaje se vyskytly jen dva anonymy, ty zveřejněny nebyly).

Na nás všech tedy záleží, jak bude náš čtvrtletník vypadat. Pokud tedy bude vycházet i nadále. Přejme si, aby (když už naše periodikum přežilo tři zastupitelstva) se našly prostředky na vydávání zpravodaje i v příštích letech. To si přejí zástupci městyse, redakce a doufejme, že i čtenáři.

Za Úřad městyse Budišov Ladislav Dokulil

OBSAH

<i>Podzimní cesty</i>	1
<i>Slovo hejtmána</i>	2
<i>Vážení spoluobčané</i>	3
ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE	4
Usnesení z jednání zastupitelstva městyse Budišov ze dne 28. 6. 2010	4
Usnesení z jednání zastupitelstva městyse Budišov ze dne 23. 8. 2010	5
<i>Vážení členáři</i>	6
Z BUDIŠOVSKÉ FARNOSTI	6
Milí budišovští občané a farníci	6
ZPRÁVY	8
Ze základní školy	8
<i>Rozhovor s Kateřinou Krejčovou vedly Denisa Volfová a Sabina Klimová</i>	11
Miss Universe	12
Bioplyn v Budišově	12
Z HISTORIE	14
Emanuel hrabě Pötting-Persing	14
<i>Vlastenecký odkaz hraběte Emanuela Pöttinga-Persinga</i>	17
Živnostenský rejstřík obce Budišov-Mihoukovice, 1896–1929 – část I	19
Janovi	21
Sokolovna – poslední dějství	24
Z historie mlýnů na řece Oslavě	29
ZO-SPO Mihoukovice 1932–1982	31
Z BUDIŠOVA A OKOLÍ	49
Radost z práce reloaded	49
<i>Rýnská podzimní</i>	50
<i>Podzimní den</i>	51
Kamenný kříž – Budišov (Budišov nad Budišovkou)?	52
Výstava drobného zvířectva v Budišově	53
Air-soft	56
Přišla bída na Budišováky	58
Velbloudi v Budišově	58
Jazykový vokýnko	60
ZE SVĚTA	62
Z deníku	62
<i>Aeroflot na Ruzyni</i>	62
<i>Wintonův vlak</i>	63
<i>Míry a jednotky v Anglii</i>	64
Z PŘÍRODY	65
Co se děje u zahradníků	65
SPORT	67
Mužstvo starých pánů TJ Budišov-Nárameč v Budišově nad Budišovkou	67
Fotbalové rozlosování	68
POČASÍ	69
Měsíční úhrn srážek	69
SPOLEČENSKÁ RUBRIKA	69
Ing. arch. Josef Hyzler odešel...	69
Úmrtí	70
Z REDAKČNÍ POŠTY	71
CHYBY Z MINULÉHO ČÍSLA	71
<i>Slovo vydavatele</i>	71